Контрольный экземпляр

Масса а мехкий пролетареш, вiовшiхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дегз ● ШОАТТА, 31 МАРТ, 1984 ШУ. ● № 39 (6917). Мах 3 кап.

Республика индустре рапорт лу

1984 ШЕРА 1-ча КВАРТАЛА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

КПСС XXVI съезда, иштта кул тIехьа a хиллача КПСС ЦК Пленумийн решенеш кхочуш а еш, 1984 шера план хана хьалха кхочушъяра шерра социалистически яхь йоржальча Нохч-ГIалгIайчен индустре производствени коллективаша ханал хьалха, 29 марта, кхочушйир продукци мазхала яккхарехь изделей дукхаг1дала тайнаш арахецарехь 1984 шера хьалхарча квартала план.

Дукха коллективаш къахьегаш a хIана шеральски программа четаг1а. Пачхьалкхан планаг1а лаьрхIачул совг1а мехкана дIакховчуьйтуьна итт миллион сомаг1а сома мехьа продукци.

Ханал хьалха пачхьалкхен план кхочуш a еш, Дальнена совг1ат кийчдир хилла бохкана эттара къамаг1а долчу дакъа болхлоша — республикнерча мехкдаьттахошна. Цар кхевал совг1а Дальнена делнад 35 эзар тонн «Iаьрка дошув», 18,5 миллион кубически метр сигала бесса доле дагор.

План ханал хьалха кхочушъяра доаттабеьча къонсана юкъе доккха дакъа юкъадахьад мехкдаьттахоши машинашъяраша, гIишлои индустре болхлоша, яйгачен кхачан промышленности болхлоша. Халкъе яна товараш арахецара план а тIехкхочашгьвй, тоалуш лет цар дихал, соахка укх хана арахецарий дукха дукхаг1а арахийцад уж укх шера цу юкъа.

Къахьегама сесарде лакхъяра план а толаме кхочашъяй. Къахьегама сесарде планаг1а лаьрхIачул цхьа процент лакхъярах арахецача продукцега дIабодина бола мах ах процент лохбарах тIаьйца встречни планаш толаме кхочашдеш а республикерча дукхача промышленни предприятий коллективаш.

Промышленни предприятески дукха балхаш дем да керда техникен дикаг1йола технологи балха иккьйоладора, къахьегаш кхетамца вIаштIехьбаккхара, къахьегаш дисциплина чIогIъяра, байдах, материальни, топливна энергетически ресурсаш хIаре.

«Хьалхарча къахьегамца чаккхамхо шу» хаяна декаг1а шерра социалистически яхь а йоржаль. Iалашде деза хIара балха участие экономически социальни дег1а ухилла, 1984 шера коллективаша кхочашъе еза дукхарча технико - экономически гIоклапий иоаита эттала кхочашьа тIаьйца социалистически декхараш.

Ерригача производствени коллективаша шерра социалистически яхь йоржаньй 1984 шера 21 апреле хулача Ерригсоюзни коммунистически субботника кийчо яра. Цу дийнахь массе а йолча участникаша хьнаре къахьега а пятилетка ханал хьалхи кхочашъяра йолча фонда юкъе доаттIаш дола дакъа дакъа а декхараш тIаьйцад индустре болхлоша.

●

Назрановски района «Знаменский» совхозе тIатеIIа коартолаш дIалоаш ба. Хаоттам дика болча декошка хIара сахьата кхоч бу коартолаш лелаераша из культура сихен дивен дIаера. Воалаха эттара хьалхарча гектарош тIа коартолаш дIае болабеннарех цаI за звеньевой Бузуртанов Мальмалгири. Из культура дика кхееи дика чуйоа доаш вонкад Бузуртанов.

СУРТА ТIА: звеньевой Бузуртанов Мальмадгира.

С. ОСМАНОВА сурт.

●

21 АПРЕЛЕ — КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

Цхьайтталаг1ча пятилетка шерашка вай республикерча гIишлош ечa организацеша юкъе яьржача социалистически яхье дакн хьалха латташ хьабоаг1арех ба Нохч-ГIалгIай гIишлош управлене гIишлоихой. Цига санна дукхаза а республикански Сийлен улга тIа кхихьай цар коллектив. Хьинар лаьгI ца доийташ къахьег цо укх шера а: ер шу доладелча дегз пачхьалкхен планаг1а лаьрхIачул совг1а генподрядаг1а кхоачашдаьд 60 эзар сома мах гIишлои - монтажни балхаш. Шоай низаца гIишлои балхаш дара план толаме кхоачаш а еш, соахка укх хана дальред итт процент дукхаг1а даьд уж а. Къахьегама сесарде лакхъяра пачхьалкхен план цхьа процент лактьай цар планаг1а лаьрхIа хиначул.

Управлене болхлоша доккхий социалистически декхараш тIаьйцад В. И. Ленин ваь 114 шу дузача цIейна гетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа кхыча дешошкарчул дукха сесарег1а къахьегара. Ленински коммунистически субботник дакъа лоацаш хургв ухаза 10470 совг1а балхаш, [illegible] - технически болхло, гIулакхе дах, цIарех яахи ахи эзар гIишлоихо тайп-тайпара гIишлош хьалъеча къахьегаш хургба. Керттерча дакъе цар цу дийнахьа болх бергба укх шера йистехи езаш йола пусковой промышленни объекташ, кица чубиха цIенош, социальбыта гIирсаш хьалдеча.

«Цеча шоаттдийнахьа» 140—150 процентал чухьахьа йоалаш сменни нормаш кхоачашъе а шоаш деш мел дола гIишлои-монтажни балхаш дикен тIехдикен мара ца хилайта а дош деннад хандама социалистически яхье хьалха латташ хьайоаг1ача Сорокин Борис, РОФСР-ан Нохч-ГIалгIай АССР-ан заслуженни гIишлохо Цечоев Iаддал-[illegible], Социалистически Къахьегама Турпал Хаджиев Шамсудин, Черешнин Петр, Сайфутдинов Рамиль, кхыберш керте латтача гIишлоихой бригадий коллективаша. Иштта хьийре кха а хьегаш коммунистически субботник белгалдаккха доаш декар кхы а итташ йолча бригадаша, эзараш болча гIишлоихоша.

21 апреле управлене гIишлоихоша кхоачашдергда 140 эзар гаргга сома гIишлои-монтажни балхаш. ХIаьта цу дийнахьа гIишлоихоша, иштта управлененна чуйоаг1ача промышленни предприятей болхлоша шоаш даьккха 32 эзар сомаа чухьахьа доацаш дола алаш цхьайтталаг1ча пятилетка фондага юкъехьоргда. ГIишлоихой хьалъеча къахьегама вахте латташ доацача маха хьагул а даь «Вторчермете» дIалургда итташ тоннаш тишаьлии, дIайоаг1арья бIаьш гаьнаш, кIотарнаш, лостам бергба предприятешка а гIишлош хьалъеча моттигашка а.

КРЕМЛЕ ХИННА КЪАМАЬЛ

29 марта Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненко къамаьл хилар Социалистически Эфиопе Хална йолча военни административни советен Эфиопе къахьегамхой Парти вIашагIйоллара Комиссен Председателца Менгисту Хайле Мариамаца.

Къамаьл дечa дакъа лацар:

советски оаг1онгахьара — КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела Г. А. Алиева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР оборона министра Советски Союза Маршала Д. Ф. Устинова;

эфиопски оаг1онгахьара — ВВАС-а массазарча комитетен КОПТЭ Исполкомен члена, къаман оборона министра Тесфайе Гебре Кидана, ВВАС-а массазарча комитетен КОПТЭ Исполкомен члена, Лаккхерча центральни планови совета председатела заместитела Аддис Теллас, КОПТЭ ЦК члена, кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Гошу Вольдес, КОПТЭ ЦК члена, промышленноста министра Хайле Йеменус, КОПТЭ ЦК члена, финансий министра Тесфайе Динкас.

Информаци дIа-хьа йиц цар советски халкъон Эфиопе къахьегамхошен кхоачашдеш дола чурча политика лоархIамег1ара декхараш чакхдахара лелама хьакъехьа. Иштта дийшар чIоаг1а 1973 шера 20 ноябре даь, доттаг1ален цхьана гIулакхаш леладарен хьакъехьара Договор лард йолча советско-эфиопски отношенеш актуальни дешаш а.

К. У. Черненкоси Менгисту Хайле Мариамеи хьахайкадир. Советски Союзан Социалистически Эфиопенен юкъера отношенеш толаме дег1ахаш хилара шоаш раьза болга а дIахо уж чIоаг1ъяра тIехьа хилар а. Къаьстта белгалбаьккхар СССР-ан КОПТЭ-нен юкъе эттача айххача доттаг1ала бувзамий лоархIам, хьакхайкадир цу дакъе цхьана леладу гIулакхаш дIахо а дег1аккхувла лаьрхIа шаккхе а оаг1уа хилар.

Менгисту Хайле Мариама дег тIара барнал аьлар КПСС-а, Советски пачхьалкхенна Эфиопе экономика дег1айоалларай цун обороним низ чIоаг1баран дешошо дола доккха новкъостал балхьа долаш. К. У. Черненкос белгалдаьккхар, прогрессивни социально-экономически эргалоний кьакъаг1а додача, шиъ юртанукъалей кхычарех тийша хIама доацаш хилари лорадеча эфиопски халкъа Советски Союзо дIахо а гIо дергдолга.

Дунен халкъашта юкъера хьал дуцача хана К. У. Черненкос Менгисту Хайле Мариамеи баькъдир керттерча проблемашта Советски Союзан Социалистически Эфиопенен хетараш бокъонца цхьатара хилар. Цар белгалдаьккхар, дунен халкъашта юкъерча хIалзарча хьала бола кхерам дукбуала керттера моттиг дунена доал де а гIерташ, милитаризман кха ца озаш сиядаь гереаш хьадарен, кхоххам чIоаг1бара а суверенни пачхьалкхений гIулакхашта юкъег1ертара а наьнъ тIа даьнача дуккхаг1а агрессии долча американски империализма низий политика хилар. Хьакхайкадир цу тайнара наиъ, машари дунен халкъашта юкъерча кхерамзаленнен кхерам тIатувсаш хиларах тарра хоадамболлаш бехке белга, белгалдаьккхар машари халкъий кхерамален хилийтара тIадерзадаь антиимпериалистически, антимилитаристски низаша чакхдоаха гIулакхаш кхы а низ болашаг1а динза дарг ца хилар.

Беседа ечa хана массе оаг1орахьара дIа-хьа дагабьлар Африкански континентерча, эттара хьалха Африкански Рогерча хьалах шоашта хетачоа. Белгалдаьккхар, США керте латтача империалистически пачхьалкхенаша африкански мехкашта низ бара политика чIоаг1ъеш, цар чурча гIулакхашта юкъег1ертара наиъ чакхбоахаш а хIаьта иштта уж мехкаш гамина йолхача кхий милитаристски планашта юкъеоза гIерташ а хилар. Советски Союзи Социалистически Эфиопин духьала я Африкански континентах глобальни политически тIемен конфронтаце арена яра.

Безамен доттаг1ала тIехьен дийда дешаш вIашш кхетадеча хьалашка чакхъьлар беседа.

Беседа ечa вар КПСС ЦК Генеральни секретара помощник В. В. Шарапов, Социалистически Эфиопера СССР посол К. Е. Фомичеко, СССР-ера Социалистически Эфиопе посол Несибу Тайе.

(ТАСС).

ДОТТАГIАЛА ХЬАЛАШКА

КПСС Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР правительства 29 марта йовкхача Кремлевски дворецe шу оттадир Социалистически Эфиопе Хална йолча военни административни советен Эфиопе къахьегамхой Парти вIашагIйоллара Комиссен Председатела Менгисту Хайле Мариама сийна.

Менгисту Хайле Мариамаа шун тIа бар хьавоаг1аш пунна уаувбаьна балхи пачхьалкхен делегаци.

Советски оаг1онгахьара шун тIа бар новкъостий К. У. Черненко, Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Д. Ф. Устинов, В. В. Кузнецов, В. М. Чебриков, Е. К. Лигачев, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумен СССР Министрий Советен Председателий заместителаш, СССР министраш, СССР пачхьалкхен комитетий председателаш, кхыбола официальни нах.

Шун тIа къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненкос.

Новкъоста К. У. ЧЕРНЕНКО къамаьл

[illegible] Менгисту! Деза эфиопски хьамий Новкъостий!

Эттара хьалха Социалистически Эфиопе кьонахчал долча халкъаца Советски Союза болча безамахи новкъосташка йолча солидарностахи ала а новкъост Менгисту керте латтача цуа сийдахьча вай[illegible] ка дег тIара моаг1ийн дала а безам бар са.

Дукхо ха хьалхаг1а декъ доттаг1ала бувзамаш да вай халкъашта юкъе. Цхьабаьда, итт шу дизар укх шера белгалдоаккхаргдолаш йола эфиопски революци котъяьнначул тIехьаг1а мара бокъонца тоеспаш, кердача гIулакхашца сийрдаьнанаца уж отношенеш. ЧIоаг1а вIашагIъехкай уж доттаг1алахи цхьана гIулакхаш леладарехи долча вай [illegible].

Шо Москве лаккаро, новкъост Менгисту, советско-эфиопски пачхьалкхенашта кертелаттараш вIашаг1бетталуш йола дика традици дIахохьу. Оаха Советски Союзан Эфиопенен юкъе, КПСС-ан КОПТЭ-нен юкъе дизаза массе оаг1орахьарен цхьана гIулакхаш леладеш хилари дола кхы цхьаькха а лоархIаме тешал санна лоархI из. Шоай доттаг1алца Советски Союзон Эфиопен дакъа лоац халкъий машари цхьана лелалу гIулакхаши чIоаг1дара юкъе.

Тахан хиннача переговорашка эфиопски кулгалхоша тхога хоам баьб шоай революционни дег1аахара лелаш. Дег тIара гIадиухуал тхо социалистически общества лардаш йоккхар духьа кьосам доаттабеча Эфиопе къахьегамхошта карагIдувлача хIаманна. Эфиопски революце сагота доаг1а декхараш толаме кхоачашдара Iадальмате бокхача лоархIаме хургда Iилман социализма принципашца хьалхIе лелаергйолаш вIашагIйолла лаьрхIа доалера авангардни парти хьаяр.

Эфиопски доттаг1аша керда толамаш дахар дег тIара дох ткона цар хержача наькъ тIа. Цу гIулакха, хьалхаг1а а санна, догдаха йиш йолаш ба уж Советски Союзо массе оаг1орахьара шоаш хьаллоацаргхилара.

Вай вIашаг1кхетаро шалха а баьгдир дунен арене хIанз кхераме хьал оттара бахьаний мах бара гIулакха Советски Союзан Эфиопенен хетараш цхьатарра хилар. Из духхувла моттиг дика йовзаш я — из я дунена доал де гIертача, юха ца озаш милитаризман кхехкам чIоаг1бара наькъ тIа даьнача, дукхаг1а агрессивни долча империализма низий политика.

Шиъ политика къайлахьар духьа американски администраце хIанз шиъ хур ду «машар безар» шиъх хетийтара. Цхьабаькъда, гIулакхага дихлача цун фу мах ба массанена а гуш да. Дукха ха йоацаш Советски Союзо дIакхийкадьдар бухсоццача кхоча ядерни герзий кIегендара, хIаьта цуд тIехьаг1а цIенцаь дIадахара а. тIо ле дезаш йола кхыча ядерни державашта юкъерча отношеней нормаш цхьана къоабальь тIавцара хьакъехьа вайад е шо кийча хилар. Цун ниишта йола йист хилар США? Со дIаала дезаш ва, цу предложеней Вашингтонера жоп данза хилар.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам вIаьдбера болча пайдахна, сабара а низ с яхья кхерам юкъе ца баккхара а уйлаца гIулакхаш леладе кийча я ше яхаш США-с хьахкхайкадечун мел мах ба наькъара бIаргагу американски спецслужбашен царна чулаттарашен дIахкхайнабанза бола тIом духьала баькхача Никарагуага хьежача. Цар низаш ду, маьрша нах бoабу. Цар делаю пачхьалкхен терроризма, суверенни пачхьалкхений гIулакхашта юкъег1ертара политика. Халкъана «машар безаш я» аьна лоархIаргхилара уйла йолаш мукъаг1а болий-хьоги Вашингтоне? Иштта уйла хилар — чIоаг1а гIалат бувлар.

Империализма политика Iиндарг1а дунен дукхача районашта тIадиниад. Къаьстта гоама я царна Эфиопи санна социалистически лостамгахьара наькъ хьаллаьцаи кхыча мехкий монополей доала кIалъотта ца лоаш йола пачхьалкхенаш.

Цхьабакъда, цхьаннена а дихладац исторе чарх тIехьашкахьа юхаккхостаелга. Эпладуургдац кхычарех тийша цхьакха хIама ца хилара идея бокъонца дег чу йиж шоай кхел шоаш нийсъяра йола бокъо чIоаг1а хьаллаьцаи дола халкъаш. Вай ханарча исторически закономеностех цаI я из.

ЧIоалхане хьал отташ латт хIанз къулбехьенафракански расистски режим, США-с гIо а деш, Намиби кхычарех тийша хIама доацаш хиларах йола ООН Кхерамзален Совета резолюце тIехье шиъ бокъо лоархIаш доаллахарча африкански пачхьалкхенашта духьала гуччахьарча агрессе акташ лелаеш йолча Африка къулбехьене.

Шоден пряникен метод а лелаеш, африкански халкъаш машарен сатем болча хьалашкен даха лоаш хилара спекуляци а лелаеш, США-я цхьабола цун цхьоаг1онхоши шоай лоIам кхачболла гIерт къулбехьенафрикански регионa халкъашта. Цхьабакъда, Африка къулбехьарча хьала мах бергба халкъана ЮАР-а агрессе Iазаш тIаувттадеча африкански пачхьалкхений кхерамаленна бокъонца гаранти хилара, паргIатен кхычарех тийша хIама доацаш - Намибе халкъ хиларга, юххера а, сий доаца апартеида система дIайоаллхаргйолаш хилара хьешна.

Советски Союзая лаьца аьлча, цо хьалхаг1а а санна чIоаг1а хьаллоац Ангола, Мозамбик, «фронтацара» кхыйола пачхьалкхенаш, хIаьта иштта Африка Къулбехье колониализмахи расизмахи мукъабаккхара тIеддьара къовсамхой а.

Шаккха а хуьца ца луш Африкера деррига политически хьал уналкцIена дара тIехьа я Советски Союз массаза а, цига ООН-ея африкански цхьоаг1он Организацен принципашка хьежа истола гонахьа Iо а хайпа къовстаде йиш йоацаш дола дешаш дац аьнна а хеташ. Тхо иштта дог тийша да, цу процессе хоадамболлаш дола дакъе африкански пачхьалкхенашта а кхоачаш хилаpax.

Африкански проблемашкара тха наиъ принципальни гуччахьен ба. Африкашта шоашта дагадоаккхаргдолча духьала дола цхьакха тайпа хьошташ дага долаш дац тхо. Цу цхьан хаьне тхо хоадамболлаш духьала де цу континентах глобальни политически арена яра, хIаьта тIема конфронтаце арена вIаллаг1а. Цудухьа, кхеталеш да, Африка е цун къаьст-къаьста районаш цхьа фукцькъдеьчар «вахара хьаштий» сфера я аьнна хьахкхайкае гIертилга сакхуьаниа а тайпара дога ца деш хилар.

Африкански континентера политически климат уналкцIена ира вIалла хилайта ларгдоаца хьал да Африка халкъий цхьоаг1он кхотадалара шеррача антиимпериалистически, антирасистски, антиколониалистски платформа тIа, цу дакъе африкански цхьоаг1он Организаце доазонал чухьа чIоаг1далга.

Раьза хинна белгалдоаккх оаха, кхычарех тийша хIама доацаш йолча африкански пачхьалкхений из организаци укх тIеххьарча хана шийна хухла цун цхьоаг1онна духьалбараша тIаувттаю халонаш дIаяха гIерташ хилар. ХIаьта, цу гIулакха кIезига хIамаш караг1дийннадац хIанзарча африкански цхьоаг1он Организаце председатела новкъоста Менгистуна.

Къамаьл чакхдоалаш ала безам ба са, вай ханарча актуальни проблемашта йола Социалистически Эфиопе принципальни позиция, машари дунен халкъашта юкъера кхерамзален чIоаг1ъяр духьа доаттабеча къовсама юкъе из доацача дакъа Советски Союзе лакха мах беш хилар. Дог тийша ва со, Эфиопецара доттаг1ала отношенеш тахана переговораш бахьан доладш дIахо дег1айоаг1аргйолгах.

Мукъаба сона, вай хьаьша — эфиопски революце гIоравьннача лидера новкъоста Менгисту моаршала над тоакъабе!

Безача беррига эфиопски хьаьший моаршалла!

ТIехь-тIехьа чIоаг1луш долча, пролетарски интернационализма принципаш лардеш йолаш долча советско-эфиопски доттаг1ала хьамара!

* * *

Жоп луш къамаьл дир Менгисту Хайле Мариама.

* * *

К. У. Черненкос Менгисту Хайле Мариамеи къамаьлашка чIоаг1а уйла тIаьхийта ладийг1ар, дIаьхдаь тIоараш тохарца тIаьйцар уж.

Безамеча, доттаг1ала пхьалкхеа чакхдаьлар обед.

(ТАСС).

ХIАРА САХЬАТАХ ПАЙДА ЭЦАШ

РЕПОРТАЖ

Укх шера планаг1а дакха доаг1ерга 11100 тонн деха 11600 тонн баьцалкхерах дакха декхар тIаьйцад Грозненски района «Юбилейный» совхоза кхаш хоадерана. Шерра хугIарам долча хьесапе хоадараш дIа а йийна 15 процент даккъе лорхI къахьегама сесарде.

БIаьстан йоахало сомадаьхад совхоза кхаш. Хьахоз тракторий моторашка ду таташ. Совхоза керттерча агрономаца Султыгов Увайсаца кхай тIа долх тхо. Цо дувц шоай проблемахи гIулакхаи лаьца. Органически минеральни удобренеш а тайса хьаьидаьд баьцадараш хьалхедергдола лаьтта. Еррига бригадаш болх беш я подрядни хьесапе. Царна юкъе я дезалий хьесапе къахьега звеноа а. Бригадашта тIачIоаг1ъьяй ерригa техника. Дика дIадоладаьд бIаьстан балхаш Исаев Супьяна, Мадагов Саламбе, Джамалова Марета кулгалдеча бригадешна.

Тхо дIакхоач дIадаьхача шера социалистически яхье хьалхе яьнкхача Исаева бригаде. Цун болхлой эттара хьалха болабеннаб кабуцa рассада лаьтта дIайог1а. СКН-6 яхача уж дIайог1аш йолча 4 машинаца бу болх баьцадaраш леладераша. Царна тIера бIарг баккхац звеньевойс Умарова Зайнаш, болхлоше Пицуева Замана, Хатуева Тамаре, Асвера Забурас. Из рассада хьалихельраш а уж шоаш бе.

— Лаьтта дIоахлалелеьа дIайог1ийн - хьогI оаша рассада? — хет аз.

— Тхоай из дIакхоачар ду оаха городерча къахьегамхошта сихаг1а керда кабуц хилийта гIерташ, — йоах Султыгова. — Цудухьа хьалхаг1а дIалоа ер. Сульяна бригадера бараш йоккха опыт йола болхлой ба. Шер-шера хIара гектара тIара 300 центнер кабуц чуяц, план 245 центнер йолаш.

Кхай тIа гIолла меллаша хьайоаг1а механизатора Ацнев Султана лелаеш йола агрегат. Цуй трактора тIехьайийзай рассада дIайог1аш йола Сайдалханов Г1ирг1а гIавраг1а агрегат. Царна тIехьа юс лаьтта дIаег1а кабуцaраш) 250 гектар лаьтта дIалоацаргда.

— Уж чуяца декхаш йола хьаш цхьатарра хьа тIа ца кхачийтара юкъе юкъ а йолайташ дIадув оаха баьцадaраш, — йоах подрядни хьесапе къахьегаш волча звеньевойс Иванкевич Данила. — Март бутт чакхбалалехьа еррига горошек дIайийна йоаккхаргьа оаха.

Иванкевича звенос хьалкхеду 200 гектар гуралдa дIадайна ялати 150 гектар горошек. Пхи механизатор волаш я из звено. Цар декхар тIаьйцад хIара гектара тIара 65 центнер горошек яккха, план 50 центнер йолаш. Дика кийчдаьча лаьтта дIадув цун гIи. Къаьстта а дикъа дуь ди хьалха бола бе йолаяйнгай ЛЧ-24. — дувц В. Широкорядова.

Масахь ди хьалха установка болх бе йолаяларах доккха дакъа доал цунна деза дола пуско-наладочни балхаш даьча Москверча бригада ча...

Сихлуш доаг1а кханкара балхаш. ХIара сахьатах, минутех пайда эца а гIерташ къахьег механизаторана, кулгIаерча болхлоша. Царна юкъе яьржача социалистически яхье белгалбаьннаб механизатор Х. Ахмадов селаца тIа ваг1а В. Арсемиков. Цар агрегата тIа мухо ловза а еш цIе вымпелаш яг1а. Хьалха латта болхлой бувцаш совхоза контора хьалхашна хьалгехa «Молния» а йоалл.

А. ТЕМИРСУЛТАНОВ.

Болх беш я ЛЧ-24

Н. Анисимова цIераг1ча мехкдаьтта чакхдоахачи заводa «Iаьрхача дошох» тайп-тайпара продукташ хьоча установкашта юкъе эттара хьалха бIарг тIаотт иис керда хилла колоннаш, кхыйола оатхализ хьетаи йолча установка. Кхо ди мара дац укказа ер керда — ЛЧ-24 оаш установка болх бе йолалийта. Йоккха моттиг дIалоацаш, цецалхаш дукха йоккха а зIакига а колоннаш, турбаш, цистернаш, кхыйола аппаратура — иштта я из. ЛЧ—фу мыгаа да из? Цу хаттара жоп лу цу установка начальника Широкорядов Владимир Владимировича.

— ЛЧ-24 аьнна укхох цIи тиллар шиъ майIан долаш да. Ер хьаьраш ба Ленинградерен Чехословакерен специалисташ, цудухьа цу декъ хьалхара ши алан да установка цIи а хийна дIаяйттараш. Вай мехкарчен Чехословакерчен специалисташа хьаьхьале а ер хьаеча дакъа лаьцад ала мегаргда Румыне, Бельге мехкарча специалистара а. ХIана аьлча, цу мехкашка хьаьча оатхалех а латташ я установка. Доттаг1ала установка я ала мегаргда укхох майрра.

Сенна лаьрхIа я ер, малаг1а керда продукци арахецаш хургья? — яхи хаттар отт.

Ховш да, дизельни доагорца из хьадеш дукха сера яха вещество нийслуга, из хилча доагора динал лохача боараме хул. Цудухьа, доагорах из вещество дIа а къоастаеш цIендара лаьрхIа я керда установка. Вешта аьлча, дизельни доагора гидроочистка еш я.

Вай республике меттел бергача мехка доархIаме хIама да ер болх бе йолаадар. Укх тайпара установка цхьькха цаI мара вай мехка а ца хилар дIадаьрхIача къаьстта бокъха лоархIам ба.

Цу тайпара установка кхо шу хьалха болх бе йолайайтай Лисичански яхача гореде, из эттара хьалхара яр.

— Тоьал ха яр ер установка хьалье йолаль, къаьстта а дукха къахьийгар укхаза СМУ-7, номер 7 йолча треста ГМУС болхлоша. ХIаьта, массехк шера дукха низаш хьнари дIадахийта дийза йола ер болх бе йолаялийта езаш яр цхьоалаг1ча апреле, баьгда, деррига балхаш дика чакхбаьхадаь ер установка.

Ер сециача минуте сала езаш я еррига установка.

Иыь сменаг1а болх бу укхаза 37 саго, денен буса болх беш йолча установка цхьан шера мехка лургда миллионаш тоннаш цIендаь дизельни доагор. Болх берашта юкъе ба кьона а къаьна а болхлой. Масала, цхьоалаг1а профессионально - технически училище яьккха 10 сагнаг1ий нах мекхарийн баьхкаб кердача установке къахьега. Царех цхьанне, операторе Мельникова Ольгас йоах:

— Кердача установке оахош болх дIаболийбь дика хетт тхоаи, баьлда аппаратура чоалхане я, цудухьа кIоаргга Iомае еза. Из Iомае гIо ду тхона къаьнаг1болча хьехамчаша.

ЛЧ-24 «гIогI» делла болх беш я. ХIанз санна низ хиаба хьа, керда установка!

С. АРЧАКОВ.

Ер хьалье йолаийча дени шоай хиннарера дакъа юкъехьош хиннаб цу гIулакха заводa бокхаг1бола операторана Якимец Геннадий, Паненко Василий, цхьайтталаг1ча цеха (цу цеха чуйоаг1а ЛЧ-24) начальника заместитель Агафонов Владимир, механик Васильев Владимир.

Дукха къахьега дийзад центробежный компрессор дIаоттаеш. Доагорах йоалла сера хьакъоастаер я водород. ХIаьта из водород лелаер а центробежный компрессор,

ДIаяхача заман тIехьадисача гIулакхашца — лира къовсам!

АТЕИСТАШ КХЕБЕ

Бахача наха коммунистически кхетам балара партийнин общественнин организацеша беча боккхача балха цунах дIахада йиш йоацаш дола дакъа да Iилма-атеистически пропаганда.

Дуккхача къамех бола нах бахача вай республика хьалашка къаьстта лоархIаме я из. хIана аьлча кIийле цаI йолаш а цхьадараша цIоллагIдараш хьалхьувлаш а да националистически дIаней тIехьалнса гIулакхаш. Национализма гIулакхаш леладира паргIато луш ба ди. хIаьта национализм — ди чIоагIбалара йола кIийле, цун резерв.

Из хIана тернал а деш. коллективе бахача наха юкъен интернациональнин атеистически кхетам балара хаьдда бола болх бу тха парткомо а цехий партийнин организацеша а. НГДУ лектораша-атеисташа балха юкъеккхал лекцеш ешар, коллектива къаьст-къаьстача членашца къамаьлаш дар, газеташ тIеи журналаш тIеи араювла атеистически темаех йола статьяш коллективно ешарн ювцарн санна йола формаш.

НГДУ цехий клубашкеи цIеча уголокашкеи хоза кийчъь я атеиста йиъ уголок, цар материалаш юкъ-юкъе хувц, нердаяраш тIаетт. Керттерча дакъе НГДУ профкома клубашка тIолла ю НГДУ балхахошта а бахача наха а юкъе еш йола атеистически пропаганда.

Лектораша - атеисташеи клубий балхахошеи кийч а деш арахийцад багагIа дувца журналаш «Фу дувц дина моралеи коммунистически моралеи», «Цхьан дезале», «Тамаш йоаца тамашекаш». Укхаза йийнай укх темаех йола публични лекцеш «Атеизми хIанзарча хахара идеологически къовсами», «Мархех доала зулам». Хиннай укх темаех йола сайренаш: «Iилмеи суевериш», «Вай дахача дунеах», «Хьалхъал дина духьала да».

Парторганизаце беча кхетама балха практикана чIоагIIа юкъедахад производстве хьалхадаттараши къахьегама ветеранаши къонача болхлошца, бахача нахаца, дешархошца вIашагIбеттабалар. «Октябра 12 шу» яхача клубе вIаштIехьдаькхад саг йоалаярая маьре якаран торжествени регистрацеш елга, хагирхошта лу паспорташ дIателга. Болхло хилар дIакхайнаделга.

НГДУ-болх беш я Я. В. Белхароев нерте латте атеистически кхетам балара совет. ПланагIа бу цо ший болх. Ший заседанешка кьеж из коллективана хьалхашка латтача атеистически кхетам балара дакъерча эггара актуальнегIа долча дешашка, ладувгI цехови партийнин организацеша ел чакхбоалача Iилма-атеистически балхах йолча отчетацка из тоабара, це дезараш белгалдоах.

Хьадда йола кхетам балара хьакъехьара воздействие ю коллективана спортивно-массови балхо, тха къахьегамхоша художественни самодеятельносте дакъа лацаро.

1983 шера 400 гаргга волча НГДУ балхахочо дIаенний ГТО нормаш, болх беш я волейбола, футбола, топаш кхувса, шашкай, шахматий секцеш. Наха дика тIа а эзаш выступленеш ю районе а республике а «Малгобекнефть» НГДУ хоро. Къахьегамхой самодеятельни творчествага республикански хьажар долаш хьалхара моттиг лаьккхар цо.

Партийнин общественнин организацеша болх ишта бар бахьан долаш тIеххьарча шерашка цхьаккха моттиг яц лелале ца доагIаш дола дина гIулакхаши царна дувзадена дола националистически гIулакхаши лелалаь. Цхьаккха а моттиг яц гучаьнна дина цIейш долча хана прогул яь а къахьегама дисциплина толхаяь а, кешта аьлча НГДУ балхахой, цу даькъе динах тешаш бараш а, башха лоархIаш бац уж цIейш.

Со ала лаац. тха коллективе динах тешаш бола нах бац. Уж болаш ба, амма дина обрядаш кхоачашдара башха тIагIоерташ бац. Интернациональнин атеистически кхетам балара бола къаьстта тернам тIабахийта лелабу НГДУ партийни организаце дуккхача къамех болча балхахоех латтача цехийи бригадайи къахьегама коллективашка. Цу гIулакхо ше а гIо ду коллективе интернационализми атеизми чIоагIъе.

Коллектива толам цун хIара члено шийна ца хьоеш хьайнала къахьегарах тийша болча хана, производственни план кхоачашъяра, къахьегамеи производственнеи дисциплина чIоагIъяра ерригача коллективо шийна из тIаухийташ хиларо чIоагIбу цун барт, цхьа дезал бу коллективах. Укхаза къаьста тувлоал къахьегама коллектива хIара сагах доахка духовни дика гIулакхаш, укхаза йиш я хIара дешна наха мIорда а ца байташ кхетама болх бе.

Дукха за йоалдаш хилар со мехкдаьтта доахкача бригаде «Святоши» яхаш хинна статья коллективо ешача. Статья ювцаш агитаторa а дукхача болхлоша а, моттигерча вахарцара масалаш а кхувлаш, во могадора дина хьалхалаттараша леладу гIулакхаш. Амма из болхло, статьяи шоай къосташа кхувла масалаши нийса а бакъдараш дувцаш а хилар доаш къоабал дешаехьа, дукхъал дIа а этта ала лоархIавнзар дина хьалхалаттараши леладе ца доагIа гIулакхаш леладу, аьна. Амма, дина хьалхалаттараша лелацераш нийса ца хиларах йола уйлаш ессар цар кортошка чу, хIаьта дIахойодача хана уж сом а хургья.

Бахача наха юкъе беча интернациональнин атеистически балха тIа цхьаволе толамаш дакъа дале а, цIензаштара кхоачашбоацараши ца деш дисa хIаьмаци а да НГДУ партийни организаце балхана. Атеистически гIулакхаш моттигаш, дакъд алийта лелалеш моттигаш йолаш я. Цу тайпарча гIулакхаша шайла дукхагIа ле ду вайна, хIана аьлча из хIана формально, безам боацаш лелаеш хилча наха кхетаду. тIаккха цар дина уйлаш чIоагIлу. Атеистически пропаганда ера дуалийтача цу тайпарча гIалатех атеизмана дукхаларча дина пропаганда гIо хул.

Каст-каста хул лекцей чулоацам эсала болаш, лектора квалификаци лоха йолаш, дина положенеши догмаши цунна лерттIа ца йовзаш моттигаш. Из бахьан долаш дIало а яь мара еш йиш хилац лекцеш. цул совгIа аргументированни жопаш тела вIаштIехьдалац ладувгIараша лекторах фу доал хьама деча Iотбаккхар йоалла хаттарашта.

ХIаьта, дина хьалхалаттараша моллагIча торонех пайда ийбу дина хьехам бара — сар йоагIача-йодача моттигах, тайзетах, кхача нах тулбеннача моттигех, цига нах дукха-кIезига ба аьнна доацаш. Къамаьлаш вайнаькха моттала ду, деча хаттарашта цу сахьате жопаш тел, хIаьта цо ювца теми дика йовзаш а хул уж.

Цудухьа КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, де мел дезар ду тха парткомо агитаторашта, политинформаторашта, лектораша информаци лоаттаелген инструктировани еаен тоадара. ВIаштIехьдаьккхал паька царга ладувгIа безам хургболаш, царна ха дезаш дола хIамаш дувца Iомабелга. ТIа-тIа дукхагIа хулаш латт специалисташ, кийчо лакха йола кадраш, цар бе а хоаш бу бахача наха тайп-тайпарча группашца идеологически болх.

Ф. АЛБОГАЧИЕВА,
«Малгобекнефть» НГДУ парткома секретарь.

БIУБЕННА КЪАХЬЕГ РЕМОНТНИКАША

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) февральски (1984 ш.) Пленумий решенеш кхоачашъяра дерригa низаш тIадерзадаьча «Грозэнерго» районни энергетически управлене хьалха латтача «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно-наладочни предприятие коллективо дика къахьегама толамаш доах укх шера Цхьа бутт дIабахийтабац ше тIайнца декхараш тIеххоачаш ца деш.

Из цун вIаштIехьдаьккхад теплоэнергетически оборудованена ремонт ечара халача балхацта механизаци кре. материально-технически Iалашо елга тоадарах, балха ханах ма хетта дина пайда ийбарех. Уж а кхы а балхаш дарах къахьегама осарле ланкъяра кхаь бетта план ах процент лаьккъаьй. араехецача продукцега дIабода мах планагIа лаьрхIачул йиъ ах процент лохбаьб.

Дукха балхаш ду ремонтникаша «Грозэнерго» теплоэлектроцентралашка.

Ер шу доладелча дейз цар капитальни ремонт а яь кийчъяьй № 1 йолча электростанцерен Аргунерча № 4 йолча электростанцерея шиъ котлоагрегат, ши турбогенератор цхьа гидротурбина.

Социалистически яхье хьалха латт къахьегама ветеранаш, слесараш Цатуров Анатолий, Таев Iаьла, Жульков Анатолий, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

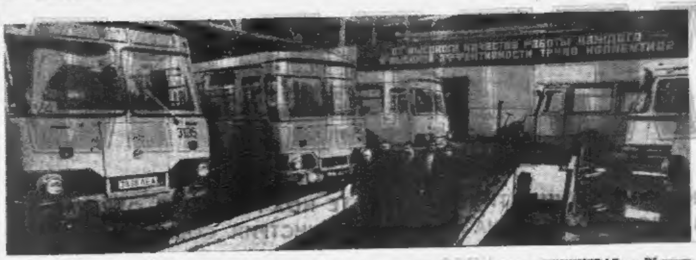

ЛЕНИНГРАД. Шерлуш я доагор кходер дукъа № 3 йолча пассажирски автобусийи транспорта производственни объединене коллективера хиь. Дукхьал дIадахача цхьан шера укхаза кходаьд 500 эзар литр совгIо бенин. Цо предприятие водителашка торо хилийтай кходаьча дахтаргна ялх дийнахьа белх бе.

Объединене бахьна хьурпет дара тIехьара балхи чIоагIIа хьаллаьца предприятена партийни организаце. Парткомо хьадаьа ший тIахьожаяа кIаллоаттабу яхь долаш. Каст-каста доахкита хетаи хьайтайла партийни собраниш.

Коллектив цIа [illegible] дуккхазза а [illegible] РСФСР автомобильни транспорта министерствана чуйоагIача предприятешта юкъе лаьаеча социалистически яхье, СССР ВДНХ совгIатца тийнвад цунна.

Яхь лелаеча хьаьгIа дикка лакхъяннай къахьегамеи производственни дисциплина. кIезигденна балхаш тIера кадраш хувцалуш. дукхагIа дIа-юха кхуйь нохкьайш.

СУРТА ТIА: автобусашта текущи ремонт еча зона.

С. СМОЛЬСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Кхоана — геолога Ди

МАССАЗА А ГАНЗ ЛОХАШ

КПСС XXVI съездан цуй тIехьагIорча КПСС ЦК Пленумий решенеш кхоачаш а еш, «Грознефть» объединене геологий-мехкдаьттахой коллективо дикка дакъа лоац мехка доагора промышленноста материально - бийдала беза чIоагIъеча.

XI-ча пятилетке комплексни проекта тIа дерзIIена боарамем лостацашкаьен объединене геологеше дIако аххара-таннара белхаш дахд Нохч - ГIалгIайчен 29 майдан тIа: мела тIерча, альб-аптски, валанжин-вахкарча юрски (тукв тIерча), лахкарча юрски (тукв кIалкарча), кхьиче тIоенашка.

Геологотохкама балхий лостамаш нийса кармаро, лохам-тохкаш йола скважинаш йоагI-йоагIаче моттигашка нийсъяро коллективага йиш хилийтай цхьайттаалагIна пятилетке кхоалагIа шу толама чекхдаккха.

Лохац-тохкаш тека буруя 88,6 эзар метр, а планаца нийсдича 106,8 процент хиннад. Запасаш Iоаяра план дикка тIехдоечаьб. Чекхдаьха белхаш бахьан долаш токкемаш дав деьннад «Правобережное» яхача мехкдаьтта доаллеча моттигерча мела тIерча тIоенашкара запасаш лаьрдIа яьнна а лереш а я, мехкдаьтта доаллеча Горячеисточненски моттигерча мела кIалкарча тIоенашка мехкдаьтта доалле майда шерьяьй. Мехкдаьтта доаллеча Ахловскоя яхача моттиге мехкдаьтта доалле валанжински тIое хьабийллаеб. Старогрозненски майдан тIа уйшамо бола газ йоалле тIое гучабаьккхаб. Углеводородни бийдале запасаш Андреевски майдан тIа Iеаярга догдоахийле йоккхагIа хиннай.

Мехкдаьттех газе хIана, ма дерра аьча, лохаш да Нохч - ГIалгIайчен а хIаьта иштта Къулбесада ХIинрийчен, Черкий-Балкхаройчен, Грузеи Армени еррига территоре тIа.

Керда хьаьйле тIоенаш сихагIа тахкара пайда эца доладари областной партконференце ьаче решенешо ьааккхе дерригa керттера балхаш дIадоладьад Хапкальсини Къулбесада - БоргIанерчен майдашка. Масала, Къулбесада - БоргIанерча майдан тIа тахкен мела тIерча тIоенашка буруя тоххаш а 5 скважина. Хапкальски-6 буруя тохара балхаш цхьан метте иштта дукха тIадерзадаро бийш зулийт тохкама буруя тоаш хила ефрига майда чуяаца, цун техническии безаломаш хьагучаяхен йоацача хана запасаш кийчьен, хIаьта тIоенашкара мехкдаьтта хьалдаха доладе.

Геологотохкама балхий эффективность лакхъяра гIулакха юкъе доккха дакъа лаьцад УБР-ий геологаша: Малгобенски — Б. З. Козырева, А. Х. Зангиева, В. Ф. Темирниева, Н. И. Урусова, И. В. Труфонова; Старогрозненски — В. С. Рябрева, Е. В. Воднева, В. Д. Сидорова, З. Н. Соловьевас; Карабулакски — Н. Г. Шейкос, И. П. Дедаева; Октябрьски — Э. М. Тагунова, Б. В. Карпова, Е. В. Титкова; Горячеводски — А. А. Блищенкос, Э. В. Мабурнутова, Б. А. Икаевас; Грозненски — В. Ф. Игнатова, И. А. Магомадова, дукхаеча кхьчар.

Техническии методически дика доккха новкъостал ду геологашка - производственникаша «СевКавНИПИнефта» геологаша — Ю. И. Гердненкос, С. А. Аветисьянца, Я. С. Иванниковас, В. А. Рахмикуловас, хIаьта иштта тематически экспедице геологаша — В. Ф. Хлуднева, А. С. Гузиевас, Т. М. Ампеевас.

Дерригa геологотохкама балхаш «Грознефть» объединене керттерча геолога В. И. Коновалова кулгаца дош да.

НГДУ геологически службаша чIоагIIа уйла тIайоъийт хьагучадаьхача гази мехкдаьттен доаллеча тIоенашкара рационально пайда эцара дешашта. Iилманхошца дага а буалаш йIаьхача зене мехкдаьтта кьувзаш латтача тIоенашка мехкдаьтта дуккагIа тIергдола керда методаш лех цар.

Мехкдаьтта дукхагIа дахара хьалхарча аргIанна латтача объекташка кхоачашдаь балхаш бахьан долаш торо хилар цар чуре доахача мехкдаьтта боарамаш лох ца даийтарал совгIа, дукха дукхагIа даха а. Масала, мехкдаьтта доаллеча ГIойтIа-Корта яхача моттига тIехьара тIа чIоагIIа низ а беш газ чуадийтара чотах хIана доаллаза мехкдаьтта кхоаза совгIа дукхагIа хиннад: 1983 шера кхы тIа а даьккхад из 100 эзар тони совгIа. Мехкдаьтта доаллача Старогрозненски Малгобек - Вознесенски моттигашка мехкдаьтта тIоенашта Iанерца-йIоэзалца воздействи еча опытни участкашка а иштта дика толамаш даьхад. 1983 шера цу объекташкара кхы тIа а даьккха мехкдаьтта 17 эзар тони хилар. Тоьал дукха белхаш дахд мехкдаьтта доаллеча Малгобек-Вознесенски моттигерча опытни участие а тIоене чуяхе цIи йоагаяра. Догдоаийле хулийташ йола эггара хьалхара белгалонаш гучаьннай цу участка мехкдаьтта доахача скважинашкара. Бола беча скважинаша тела мехкдаьтта 3—5-аза а кхы дукхагIа а хиннад.

«Грознефть» объединене геологаша дукха хIана дахд мехкдаьтта телара тIеххьарча этапа чу даьннача мезозойски тIоенашкара доала мехкдаьтта кIезигдалара темп лагIъяра а. Мехкдаьтта промышленни запасаш Iоааяга лакхача боаранга кхаьнача мехкдаьтта доаллеча Карабулак-Ачалукски, Малгобек - Вознесенски моттигашка мела тIерча тIоенашкара мехкдаьтта давара система эргаьлкха тоаяр бахьан долаш 1983 шера кхы тIа а даьккхад 65 эзар тони мехкдаьтта.

Лаьттан чопашкара углеводородни бийдал ма могга дукхагIа хьайоаккхалга Iалашдара уж а кхьдола а балаш кхоачашдеча кIезига хIамаш карагIдийннадац «Старогрознефть» НГДУ-рча Н. И. Бутенкова, Г. Д. Крусинскаяна, В. А. Михайлова, Н. В. Колесникована, «Октябрьнефть» НГДУ-рча Я. А. Бондаренкона, А. П. Литвиненкона, Ю. Я. Тухтомышевна, «Горскнефть» НГДУ-рча М. П. Гудырина, А. А. Пумьянова, «Сунжанефть» НГДУ-рча М. Н. Сафиева, Т. Т. Носкована, дукхача кхьча геологашта.

Углеводородни бийдала керттера запасаш кIоарга доахкача тIерча юра тукв кIалкарча тIоенашка хила мег аьнна хеташ бе «Грознефть» объединене геологаш. Iилманхошта хетачох, дIахача шерашка гьакерал кIезигагIа боаш углеводородаш йоаи республика лаьттан чоний тукв кIалкарча тIоенашка.

ХIана уж тIоенаш Карабулак-Ачалукски, Заманкульски майдашка тохкам де Хьалхарчарча доалый а Iаьрхача полмамара Даьттагiон майдой а доаленашта чудиф.

А. МАРУНИН,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома мехкдаьттан химически промышленности отдела заведующая заместитель.

• Болхлочун уйлаш

ТIехьатетта йиш йоацар

ДIадолалуча хана дикка тIехьа хиннадале а лерттIа дикача кийчонца бIаьстанна накъабахка вIаштIехьдаьннад укх шера «Малгобенский» совхоза механизаторий. Толамца кхоачашдаьд гурахьен Iайн техника тоаяра декхараш. Планах 36 трактор тоае езаш хиннача совхоза мастерскешкара тоаль аралъннай 40 трактор.

Кхы а хьалхагIа тоаль яьккхай бригадашка юртбоахама инвентарь — сеялкаш, культиватораш, мангаш, ноараш, кхыйола бIаьстан балхашта эша техника. Тхоах хIаране дог гIоздоаннхаш да укх деношка РАПО хьалхленца районерча боахамашна бIаьстанна кийчо яр вIаши теххача тха совхоза хьалхара моттиг хьожаяр.

Социалистически яхь лелаяра, техника тоаеча динагIа болх бераш моральнои материальнои белгалбахара хьалаш а оттадаь, уж хьалхехьа наха дIа а доазийта болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш вIаштIехьдаьннад тха совхоза бIаьстанна лерттIа дика кийчо е.

Сайна тIачIоагIъяь хинна инвентарь эггара хьалхагIа тоаль дIа а оттаяь сай МТЗ-82 тракторца дерригача Iай доахаш фермей ма отерашнея доагъар а хий а тIанхутьаш болх беш хиннаа со. Укх тIехьарча цхьан кIирагIа мастерске хьайоалаь тоаль, бIаьстан балхашта кийчъяь яьккхай аз сай трактор. Иштта боах беш, техникех бизаагIа пайда эцаш бола механизатораш дукха а ба тха совхозе.

Иштта сихен дикен трактор тоаль яккха са вIашатIехьаргдацар МТМ заведующе Сайтиев Iалсалаза хьалхлеца мастерскерча болхлоша сона новкъостал даьдецаре. Трактораш, кхыйола техника тоаеча хьинаре дакъа лоацаш. шоай декхар дизза кхоачашдеш, механизаторашта новкъостал деш хьабоагIа слесараш Чабиев Муса, Бекбузаров Микаьил, токараш Саутиев Iисудин, Яндиев Микаьил, отделене механик Цукиев Мирза, кхыбараш.

Мелла дика йича а бIаьстанна кийчо яр гIулакха цхьа оагIув мара яц. Кхы а боккхагIа лоархIам болаш да дерригa гота балхаш сихен динен чакхдахар. Из боккхача бехктоккхие декхар кхоачашдара а дукхадар ду тха совхозе.

Кхашкара бIаьстан балхаш сихен дикагIча агротехнически ханашкен чакхдахара лаьрхха план-график чIоагIъяьй боахаме. Из дIайоазийтай отделенешка, бригадашка болх бечарга.

Доккхийи чоалханея декхараш да укх бIаьсти кхоачашде дезаш совхоза хьалхашка латтараш. Цхьа эзар гектар ялатийна лаьрхIаи 640 гектар силоса лаьрхIам хьажкIаш, ялх бIаь гектар генараш, ши бIаь гектар люцерна, ялатийна а доакъара а лаьрхIа кхыйола тайп-тайпара культураш я укх бIаьсти дIае езаш. Цул совгIа, укх бIаьсти аха дезаш да цхьа эзар совгIа гектар кхаш, ханнахьа эзбь аха вIаштIехьа ца далар бахьан долаш.

Боахама хьалхашка латтача цу декхарий а совхоза кхоачамий а лоархIамбеш оттаяьй бIаьстан балхаш чакхдахара план-график. Эггара ниатIкьалагIа бола бIаьсти кхаш ахара болх цхийтта балха дийнахьа чакхбаккха лаьрхIаа. Цахадаш лаьттадц оахаш хургья цаI К-700, йиъ Т-150, ялх ДТ-75 трактораш. Ялхайтта балха дийнахьа дIайийна яха лаьрхIа ялатийнея силосаи йола еррига хьажкIаш, бархI балха дийнахьа дIаде лаьрхIад генараш.

Иштта ханаш а белгальяьхай, хьдда вай а къоастабаьб хIара гота болх чакхбаккхара. БIаьстан юкъьера кхашкара балхаш дIадоладеннад. Уж ханнахьен дикен чакхдахарах тийша да дукхача даьнье укх шера хьийкъа ялаташ кхеделга а пачхалхьакхача хьалхацщара декхараш толамца кхоачашделга а. Из кхетадеш ба совхоза кхаш леладераш.

Лаьтташ оалача, уж кийдеча, ялаташ дIадувча, комбашта Iуналдеча, гербецидаши молхаши тохача, кхыдола балхаш кхоачашдеча къахьегача наха юкъе социалистически яхь лелара, дикагIа болх баь яхье котбаьнараш морально а материально а белгалбахара хьалаш оттадаьд къаьст-къаьста хIара балха лаьрхIа. Уж механизаторашта, кхыболча кхаш леладерашта дIадоаийтад.

Укхаза къаьстта лоархIамбаьб бIаьстан балхаш дIадоладенначa хьалхарча деношка дикен овсарен къахьегара тIехьара хIара механизатора лоIам чIоагIбара. Балха дикал лаккх а йолаш хIара кхаь дийнахьа балха нормаш тIехьхоачашъяьча механизаторашта шоай алапел совгIа ахчан совгIаташ тергдолаш оттадаьд. Цул совгIа, берригa гота болх дикен хьннахьен чакхбаьккхача отделенен бригадайи кулгалхошта специалисташтеи ахчан совгIаташ лургдолаш оттадаьд.

Масала, дикен дикагIча агротехнически ханашкен хьажкIаш, генараш, кхыйола культураш дIайийна яьхача отделене управляющена, агронома, бригадира, механика, учетчика, слесарашта, сварщика, повара тайп-тайпара ахчан совгIаташ дала лаьрхIад социалистически яхь лелаяра хьалех.

ХьажкIаштеи генараштеи Iуналдеш подрядах болх беш механизированни звеноши хургья тха совхозе укх шера. Цу балха лаьрхIа йиъ звено вIашагIъелдай тха боахаме. Царна кулгалдеш ба лакха ахархочун говзал йола механизатораш Коттоев Мудар, Богатырев Iалихан, Богатырев Умалат, кхыбараш. Уж шакихе а культура индустриальни хьисапе дIаен лелаея лерхI оаха.

Звено вIашагIъелдай аз а аръ механизатор юкъевоагIаш. Укх шера оаха лелаеш хургья 420 гектар хьажкIаш, царех 270 гектар ялатийна лаьрхIа а болаш. Иштта тхоеа хургда 150 гектар генараш. Пачхалхьакхем планагIа хIара гектара тIара 25 центнер фуальхьа хьажкIаш, цхьайтта центнер генараш, 150 центнер силоса мочка доагъар чувва дезаш да тхо.

Из декхар тIехкхоачаш а деш кхы дикагIа хьийтъа хьажкIаши генараши чувва социалистически декхар тIаийцад аха са новкъосташеи. Шу чаккхоалача хана оаха аца алаш дукхагIа хургда хьажкIийи генарийи хьувкъам лакхагIа хиларга хьожа. Из кхета а деш ледабу оаха тахан беррига тхоай болх. МоллагIа а хьадеш дар, сих ца душ, тIехьаленна лаьрхIа де гIерт. хIана кердача тайпара къахьегам вIаштIехьбаьккхача хьалашка хIара механизатор. ХIана аьлча, тхона дика хов тахан талмаста дьар кхоана гуйре чуерзаеча дакъ Iаткъаргдолга, лаьрххIа дина кхоачашдаьр кхоана мерьадаргдолга. «Оахаш аьннар, сарзаш карадаьд», — ала да вайнаьха кица. Ахархочун бахаи чIоагIа нийса да из.

Тхоеш раьза а долаш подрядах болх бе лаьрхIа да тхо укх шера бIаьстан культураш кхееш. Цхьабакъда, тха болх дика дIабахара новкъарле еш да цхьа хIама. Совхоза кулгалхойи специалисташи хIанз а баьнабац цу хьакъехьа расчеташ оттаяь. Технологически карташи договораши хIанз а хьакхьчадац тхога. Из болх кхы ха дIа ца бехийташ йистебаккха беза совхоза кулгалхоша.

ДIахордар тхоай къахьегамах тийша долга хьета а деш, хьинар кхо ца деш болх беш а укх шера тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш дизза кхоачашде а лаьрхIа да тхо.

Х. ХУГОЕВ,
«Малгобекский» совхоза тракторист.

Мишта гIулакх ду шоана?

НАЛЬКЪА ЙИСТЕРА КАФЕ

Оалаш да, вокзал — города кованеIараш. Перрона тIара дIадолхаш вай хиннача уйланга кьежка хургда цу вайна йовзаш йоацача городе бахача нахах вайна хетар а. Доашкергда вай, хIанад из мишта гаьнарча наькъагIа хилла цIадаьхнача цIагIа, новкъосташта дага а лувцаш пуацацнй вай шува мишта кемаьрша бар, чам болаш дола ддараш кийчдара мишта говза бар цитгера кулинараш.

ХIара республике областе кийчбу шоай къамак хьача. ХIаьта, укхаза, общественни кхачан предприятей болхлой говзал лаьнка хилар, дувца а да эшаш, лоархIаме да.

Ма дарра, массанена а довзаш дола бакъдараш дувцаш, хоазхета йолальщ оала ер статья. Вай республика къулбеседехьарча доазон тIара къулбехьарча доазонга кхаччалца чакхдаьннача тIехьагIа тхо яхьчар безаме йоацача выводага: вай моттигерча кулинарашта юкъе хIицна а дукха ба тахахарча хана советски торговле болхлочунгара дIадехараш дизза кхоачаш ца дераш. Цкъарчоа, дукхагIча даькъе из доагIаш да Баку—Ростов яхача трассе гIолла йоахача «Грозгоробщепита» объединенеи респотребсоюзеи предприятей специалисташта. Из транспортни артери машинашца мел йиза хул, хетаргаьа. къаьстта белгалдаккха эшац Цудухьа хьаьний кIезига хул аьнна гIайгIа е ешаш бац общепита болхлой.

ТIаккха мишта а тIаьд уж вай долча? Массаза а безаме, белабенна болаш, эзделиге, гIулакхаца болаш, тухи сискали хьалхашка хьош тIаэшиш-тош кухнеи прилавка тIа латтачеи болхлоша гаьнара наькъагIа воагIаш этта вола хьаша? Телла-м яц цар советски торговле бокъонаш? Шеррача ассортиментах латташ йиш-хьогI кьайн кухни? Гой шоана, мел атта хац цар декхараш, мел лакха да царгара дIадехараш.

Вай республике бахка хул эзараши эзараши нах. Вайна из дика а хет, царна ралза а да вай. Цу массанех а вай безбий, — Хьаша, аьле цIи йоаккх. ХIаьта, хьожаргда вай мишта салоIам хилар цунна вай республике, нийсагIа аьлча, мишта тIаэцар из общественни кхачан предприятеша. Из дика а хеташ цецваргва. хIана аьлча, тIехьхьарча шерашка хоза дувхар дийхад наькъ йисте укхача кафешта, ресторанашта. Таханарча хано дIадеххача тайпара, къаман орнамент йолаш, хоза кийчъяьй уж чухьнахьера а арахьара а. ХIаьта бIарг тIаоттаргболаш, хоза ль я Назрановски района Барсуки яхача юртара аравелача йоалла «Дружба» яха кафе а. Шийтайпара, хоза хьалча цунна бIара а хьийжа. Хьаьша безам эттар кIур дIаухаш латтача цийшка тIаьаха. Ди дарц хьенхаш, шийло дар, хIаьта дIахо кхы а гаьнна безаш нияъ а бар. Цудухьа хIанз хIама кхьллача бакъахь кургда-кх, аьнна шашлыкташ доттача тIаьахар Хьаша. Ше дисцишина йолаш а, моллагIа яхача дIа мишта дека беза хоаш а саг хиларех ничаьа хьатохаргъяр-хьогI чек, яхаш уйла а еш гоналха дIа-хьа хьежаш латтар из. ХIана аьлча, цийша ноа латтар. Бакъда, цу хана Хьаьшана сихха новкъосталера шашлычнина А. Цунтольгова. Цо цхьаккха чек а йоацаш, ше ахча дIа а нийца хьаделар ялх шашлык. Из а «йицъенкаяр», Хьаша а эзделца хиларех йист хилацзар, цхьабакъда. Цунтольговай киса чу дисар совленагIа дIадаьккха диъ непик. ДIахо — дукхагIа. Чам болча дулха чIегилгашца, шампурашта тIаехка йоахкар тIехкаш а. Ваьдар аьлча, дукха-м яцар уж. ХIаьта а, уж йоацаш дикагIа дуалургдар, аьнна хет дулх. Хаоттам а, оалаш ма хиларе, ахкапара бацар. даршагIа делхача догIа кIал аралаттеш хIама дуалург мичад. Цудухьа зала чу ваьлар Хьаша. ГIулакх доацаш ваьгIар из буфетчикага хьежаш. Дукха ха яьнаьр шашлыкаш шелдена а, бакъла. буфетчик гучавоалаш вацар. ТIаккха безам эттар шолагIча кхачан чам баккха. Заказ хьадера официантка Т. Мазоевас. Бакъда, чек язъянзар. Тернам тIаоазаш дола хIамаш гучадаьлар менюга хьежача а. Эггара хьалха гучадаьлар из е директора а е калькуляторa а кIал кулг ялаь доацига. Белгалбаьккхабац корта бохабеча маларий мах. Меню тIа дIаязбеь бале а бацар колбаса, чIаьпилгаш, картолий пюре. Кхьметтел, минеральни хий а дацар.

ХIаьта, вай Хьаша тоам ца хулача, хIама кьердаш кхоачамбоацараш ма хоаш болча нахах хилацзар. Из цIаьхха нийсденна хIама да-кх, кхычахьа цу тайпара хIама нийслургдац-кх аьнна дIахо наькъ тIа ваьлар из. ХIаьта, дIахо цунна духьала нийсъелар «Турист» яха кафе (производства заведующи Л. Темсуркаев). Цу общественни кхачан предприятие цIеро а, ше хьайоах, из эггара хьалха хьаьна лаьрхIа я. Хьаьша ха безам хилар: укхаза-мукъагIа мишта тIаэц-хьогI со моргаш? Прилавка болхлой оаделах, гIулакхах бехк боаккхабаланзар. Буфетчик А. Месербиев а шашлыкаш дер Ш. Назыров а йоагIаш йола терно еш хьож чувеначунга. Белабенна хилар, безамеча дешаща моаршал хьыттар, хIаьта... эIамига «говзалаш» а — из дерригa царех доаллаш дар. МалагIаш я те уж «говзалаш». Ш. Назырова кальлар вих шашлыка тIера 30 грамм дулх «кходе». Из-м дулх «кходаь» а Iанзар. Масала, шашлыкашца хох цIалла хьа а лац цо.

ХIанад из мишта? — аьна хаьттача, Ш. Назырова аьлар:

— Дулх беркIала доллача хана дIатохар мара, кхы бела багIац хох.

Ш. Назырова дувцар бакъдолгах боккъонца тешар духьа, Хьаьшо хьадийхар калькуляционни технологически карточкаш. Бакъда, уж доацаш дар. ТIаккха дIатаха хьажал пю бакълар. нагахьа санна цIихеза кавказски шашлыкаш калькуляционни технологически карточкаш доацаш кийчдеш хилча. Бакъда, атта гучадаккха карагIдаьлар кафе буфете йохкача хоха баьца вай 13 кепик лакхбаьлга. Из-м хIама дацар, контрольни закуска еча хана 150 граммана меттел 140 граммана хьаззаеар. Бакъда, из йоацаш йолча итт граммах ахча дIаэца-м вицделанзар буфетчик.

Вай дер дола къамаьл-м. алкха, цхьан Хьаьшо орцкъах доахача зенех ма дий. ХIаьта, цхьан дийнахь. кIиранна, бетта мел хул уж кафе? ХIанз дIаухла ел оаш оашош укжамо йола грамаш вIашагIкхийттача мел фу хул. Цхьабакъда, йоагIачул совгIа оаш моттиг-м нагахьа нийслац.

— Меню — из да бехктохкамеча новкъосташа кулг а яздаь дола документ. Цунга хьежача моллагIча хIамах кхеташ воацача сага а хов шийтара мах нийсса баьккхаб е баьккхабац. Ваьцадараш, сомашта, кхаболча кхачах баьккха мах нийса болга ха йиш яле а, бакъда, корта бохабеча маларех боккха мах нийса хилара ценниках тийша Iе безаш хул «Турист» яхача кафе. ХIана аьлча, корта бохабеча маларий цIераш вIалла дIаязъяь а яц меню тIа. Ца хиларах цеппала а везац. ХIана аьлча, буфетчика ше вIашагIъеллача санна хеташ, цхьаиие а кулг яздаь яц меню.

Доллача хIамаи санна, садеттара а чанихе я. Юххера вай Хьаьшо а лаьрхIар жалобайи предложенеий книжка тIа шийтара йоазув дита. ХIаьта, де аьнна тIадехна хIамаш книжка тIа вIаяздаь дукха дар: «бIайхача кхачайн шийлача закускайн ассортимент тайп-тайпара хилийта, къаман кухни дикагIа хьахьоаха. ВIаргадайра «Вайнах» яха коньяк. Бакъда, дулх-хьалтIам мара вайнийса кухнешара кхы хIама бIаргайнзар». Цхьа жалоба я цига. Цу тIа йоах: «Советски торговле бокъонаша дIадехарга хьежна бе болх».

ХIаьта, вай Хьаьша сабар кхачачаделар из Урус-Мартановски перекрестке уллача «Башлам» яхача ресторане чуваьача (куста директор А. Абдулхалимов, производства заведующи А. Юсупов). «Дружба» яхача кафере Цунтольговай хIама дохкара метод дага а лаьца цо шашлыкаш деча А. Галаева чекана иетта ахча дIаккховдалир. А. Галаев, цу гIулакха эгIаз а ца водаш, чек хьаязъе Хьаша дIа а ца вохийташ, ше ахча дIа а нийца шашлыкаш хьаделар. Вайна ховш ма дий, из де бокъо йоацилга. Цул совгIа, шин шашлыка тIа 70 грамм дулх эшаш хилар. Дукха еца я киса хIамилг йож.

Шера тIа даьтта тIадеттар буфетчица З. Мутумаевас а. Цо цхе кешин совленагIа даьнккар ХIаьта чек, шийна кIалха хьанийсденнача каьхата тIа хьаязйир, хIана аьлча, кассови аппарат яцар. Даггаре лехача бIаргагучча. дIа тIа а ваха хьазца йиш йолча кораданзар жалобайи предложенеи книжка.

Хеталургда, сел бIаьхача новкъа уж салпа дола кхоачамбоацараш мара кхы дикагIа хIама нийсденнадацхьогI вай Хьаьшана? Дикадараш а нийсденнад. Масала, раьза хилар из «ТIаргим» яхача кафеи «Шовда» яхача ресторанеи шийна даьча гIулакха. Шеко яц, дикадар дукхагIа нийслу. Цхьабакъда, «лоадим» боацаш да. аьнна вайна хетача хIамаша баьддерзалу дикадар. Из цIаккха а дицдалийта йиш яц.

Йистедоалаш ала безам бар, лакхе хьаьдача наькъа ваьнад а вай хьалттаяь вай веза. Хьаша раьза волаш цIаьхка а вай доуча да дагъоттаргдолаца дIагIолла вай республикашка.

С. УЗАЕВ,
республикански халкъа контроле комитета штате воаца инспектор;
Х. ШАДИЕВ,
«Сердало» газета [illegible].

Хьинар дола бригадир

Цхьайтталгӏча пятилетка дикъалгӏче шера план хамал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тӏеийцад «Аргуннеодпром» производственни объединенеа болхлоша. Уж толамех кхоачаш тӏехкхоачаш дера «Хӏара балха дийнахьа дисциплина тӏехдикен хьадер дукхагӏен хилийта!» яхача девизагӏа шерра социалистически яхь йоаршаьй объединена сменаш, бригадаша. Царна юкъе хадданза хьалха а латтащ, баккьа-дика толамаш доахаш хилаца белгалъяьнна я электромонтажникаш Исраилов Асламбека кулгалдеча комсомольско-молодежной бригада коллектив. Цун бригада цхьаккха болхло вац кхоъ-йиъ балха говзал йоацаш. Царех моллагӏвар шьерен ма хетта дикеи кхоачашбе ховш ва резчика, прессовщика, укладчика, упаковщика болх. Цудуьа цар вӏаштӏехьдоал оборудоваьнеи балха хенаеи бизза пайда ийба. Кьахьегамеи производствеии дисциплина чӏоагӏа тахьай цар. Иштта болх берех дангара-денга дикагӏа кул цар производственни хьокхамаш. Уж шера хьалхарча кварталь план кхоачашъярех объединенерча бригадашта юкъе хьалхарчарца рапорт делар цу бригада коллектива.

Уж толамаш даха вӏаштӏехьдоал керттерча декъе болхлоша хьинаре кьахьегарехи бригадира Исраилов Асламбека ше херте латтача коллектива кьахьегама болхлошта юкъера социалистически яхь ицаттаца вӏаштӏехьъяьккхарах. Ша де дер дизза чакх а доахаш, вӏеранегара доггӏаш дар тьадех ца. Цу цхьан цене из кхегаш вола вӏт шу дизаь. Цхьа смена дӏаяхийтац цо шиь норма 110—120 процент кхоачаш ца еш. Цудуьа предприятеча болхлошта юкъе хьалхарчаре коммунистически кьахьегама ударника ахе сийлен цӏи еннай цунна.

Хьинаре кьахьегарах совгӏа, юкъарча балха тӏа а дика дакъа лоац Асламбека. Профсоюза цехкома член ша хилерах тарра цу декъе шийна тӏадеке декхарах массаза а цӏена кхоачашдеш хьаоагӏа из.

СУРТА ТӀА: комсомольско-молодежни бригада бригадир А. Исраилов.

З. АМДИЕВА сурт.

Кхоане гаргакхуолаш

КПСС ЦК февральски (1984 ш.) Пленума решенешта хьинаре кьахьегарца жоп а луш, башха-дика производственни толамаш доахаш ба цхьайтталагӏча пятилетка дикъалгӏча шера «Ставропольнефть» НГДУ мехкдьаттахой. Вай республикерча берригача мехкдьаттахоша заданел совгӏа доаккхача «Ӏаьржача дошох» шин дакъа совгӏа дар цар доакхх. Хьалхарча квартала план 102,3 процент кхоачаш а яь, планал совгӏа цар дьаккхац 24500 тонн мехкдьатта. Апрель бетта чотагӏа цар маьхала яьккхай 750 эзар сом маьхе товарни продукци.

Тӏехкхоачашъяьй мехкдьаттахоша деррига технико-экономически хьоахамий кхаь бетта план а. Заданегӏа йоагӏачул 1,7 процент лакхъяьй кьахьегама ожсарле.

Белгалъяьнна дика мьа а хьегаш, социалистически яхье хадданза хьалха латташ хьийоагӏачарех я Кузьмин Анатолий Владимирович керте латта йиъалгӏча мехкдьаттел газа йоахача цехан Скворцов Виталий Кириллович кулгалду цхьоалагӏча цехан коллективаш. Ерригача НГДУ планал совгӏа даьккхача мехкдьаттах дукхагӏдар цар даьккха да.

* * *

«Хӏара балха дийнахьа дисциплина тӏехдикен хьадер дукхагӏен хилийта!» яхача девизагӏа йола яхь вай республике эггара хьалха дӏайолаьча «Оргтехника» ПО «Электроприбор» завода болхлоша доккхий декхараш тӏаийцад укх шера. Уж толаме кхоачашдара бизза пайда ийбу цар производственни мощностех балха ханаш. Цудухьа хаьал шин ди хьалха кхоачашъяьй цар деррига хьокхамий кхаь бетта план. Планал совгӏа даьккхала яьккхай 195 эзар сом мах бола электрофотографически аппараташ, шарикови авторучкаш, халкъа эша кхьдола товараш.

Белгалъяьнна дика кьахьегаш я Н. П. Гребнева керте латтача цеха коллектив.

Б. КОСТОЕВ.

ПИСЬМОН ЛЕРАГӀА

МАССАНЕНА ЙИЦЪЕННА КОЛЛЕКТИВ

Мужечара барзкъаш тега филиал хьайийллай 1970 шера январь бетта. Йоацаш юртацика баха кхалнах общественно-пайдаберча гӏуллакхо юкъеозара дика дагадеха хӏама дар из хьаьллар. Болх бе моттиг хиларах совгӏа, кхалнаха вахар довзара, царна идейни кхетам балара бокъонца йола школа хила йиш яр цох.

Цхьабакъда, хила-м хиланзар. Из иштта дойта хьахьокх редакцега деначa письмога хьежача.

Филиале болх беча кхалнаха язду: «М. А. Костоев тха коллективе ца ховш кийсаенна саг ва. Дошха гӏалат даьд из филиала начальникалла хьожаьльрава». Дӏахо дувц из вохий, ца доагӏар дувцаш ва, моральни оагӏорахьара а коллектива кулгалде белъо йолаш вац, кул совгӏа, набахта чувалла ва теха а хиннав, яхаш.

Письмо дийнача дикьарчоа хетар: бакъхургдий-хьогӏ укх тӏа дувцар. Тамаш я-их цу тайпара вола саг тоъал йоккха йолча коллективана кулгалде хьожавой?

Халахете а бакъ хиннадар письмо тӏа дувцар.

МоллагӀча коллективана керте отта саг хила веза ше хьалцаш дола гӏулакх довзаш, вахаца болх бе ховш, хьалхашка латта декхараш кхоачацдеш уж оарцагӏдаха опыт йолаш. Иштта саг вар Мужечарча филиале начальникалла хьожаваьр ала йиш яц. Барзкъа тегалга фуд ховш, наха кхетам бала опыт йолаш вацар М. А. Костоев. Опыт ца хиларал совгӏа, цунна лаьцар из хьатӏаийца гӏуллакх Ӏоаьле, дукхача шерашка уккхаа болх беча кхалнахага шийна ца ховр дӏахатта. Коллектива барт тоабара, кьахьегама хьалха латтачар опыт массанена а дӏайовзийтара профсоюзни организаци оарцагӏьъяьккхандар. Хӏаьта ца ховр дӏахьеха ховредолаш, керда венача кулгалхочоа новкъостал дергдолаш бола нах кӏезига бац укхаза. Филиал хьайийллача хана дене укхаза болх беш я Х. Д. Дзейтова. Йоккха я цун вахара а балха а опыт. Дукхаза хийрмай из моттигерча юртсовета депутаталла. Шин пхи шӏеар саша йоаш цунна барзкъаш тегара процесс. Иштта болх дика боваш ба дукхача шерашка укхаза болх беш бола М. Темерханова, А. Гайтукиева, Н. Аушева, дукха а кхьбераш.

М. А. Костоевна хайна даларе боккха кхе бар из. Коллективаца барта а воацаш, тӏа а чуалаш командаш тела ваьлар из. Шийна ца ховр гӏарапа кьайладахьа гӏерташ, бӏухьаьлар деррига а дукъ дӏахьош йолча мастераца М. Темерхановайца а. Тӏехьара балхара дӏаладаза яргйоацача а оттайр.

Шин кулгалхочоа юкъе хетта кьовсам боагӏача бесса кьоастабаккхар объединене кулгалхоша. Цар дьар, чоана тӏа тух тассар сана дар. Темерханова я болх дӏа ца боллийтер аьнна йрхкӏа а теха из балхара дӏаяьнихар.

Объединене дьача «йовнъостал» тоабенна а тоалургболаш бий-хьогӏ хӏанз укхазара болх? Хьагучох-м бац. Из иштта вола ха дукха гайна оаха резац. Чоалхаце йола технологически процессаш а ца ховцаш, вагара аттагӏа дар дувцаргда вай моара. Дагга хьажна хуй ков, оалаш да-их. Еха я филиала гонахьара карт, мухо эга а еш латт кхоаийраш. Ков нелад дӏа-ца кхаьса дахчаш, нукхаш яц. Безаме дац аракха гуш дола сурт. Ишы безамегӏа дац из филиале чувальча а.

МоллагӀча предприяте чувальча эттара хьалха бӏарг тӏеоттар да коллектива тӏаийца социалистически декхараш. Уж укхаза бӏаргагуш дац. Хад кьахьегаме хьалха латтар, тӏехьаусар малав. Цхьанахьа бӏаргагуш яц гойтара агитаци.

Кулгалхочо теркал ца беш бола нах, шоай безам болча хана балха ух, ца боагӏе а царга оалаш хӏама а дац.

— Тахан масс саг ва балха? — хетт оаха филиала начальникага. Ховш вац.

— Табель тӏа хьежача-м ховргдар сона. — яхаш бехкалаала гӏерт. Цхьабакъда. табель тӏа хьежача а цох лаьца яь отметка яц.

Цехе дӏачу а даха, дагарбича цу дийнахьа балха хила везача 49 сагах 12 саг воацаш вар. Уж мичаб, цар фу леладу ховш кулгалхо а вацар.

Болхлой кӏезиг-дукха яь а йоакхо ю ала йиш йолаш гӏуллакх дац тахан укхаза латтар. Кхьметтел кхыча юрташкара хьабаьхкача наха а делкъийна Ӏохайна хӏама даа моттиг яц укхаза. Хӏаьта цӏе уголок, истола тӏа Ӏохеха деша керда газета, журнал, ловза безам болча [illegible] ваш ца хилар вӏалла дувца дезаш а дац.

Дисциплинага, кьахьегама хьалашка хьежжа я балаш вӏарле а. Январь бетта план 67 процент мара кхоачацъяьц. Хӏаьта февраль бетта филиало вӏалла а болх баьй ала йиш яц. 130 эзар сома маьха продукци арахеца езача 400 сома я арахийцар. Вайнача бетта цхьа хеннаг алапи яйцадац укхаза болх беча 62 саго.

Хӏана наьйсденнад из иштта, малав цу гӏулакха бехке вар? Цу хаттара жоп дийхача цхьаццa бахьанаш доах. Январь бутт чакхбоаллаш ена керда кройвельт — хьалха хиннар санна йоацаш соиа яр. Цо машинаш мяьхий кегду. Из да керттера хьалхашка уттаду бахьан.

Керттера дар из дац. Производства болх вӏаштӏехьбалкха ховш вола кулгалхо ца хилар да. Хишавалаpe хоргдар керда крой [illegible] машинаша тегаргья а яц. Специалисташ оарцагӏ а баьта, кердача материалах дола барзкъаш тега нах Ӏомабергбар. Укхаза цу гӏулакха цхьанкха а даь хӏама дац.

Хой-хьогӏ Мужечарча филиале доаллар Сунженски района а Грозненски швейно-производственни объединене а кулгалхошта? Фу ладагӏа, малагӏча гӏулакха хьожадаь-хьогӏ коллективе керте отташ вола саг шийна бовзача балха тӏа?

Уж хаттараш дар аз КПСС Сунженски райкома а объединене а кулгалхошка.

Ма дарра аьлча, Мужечара филиал шоашта балйна тӏаьхьасча санна хета ба парте Сунженски райкома болхлой. Цхьаккха хӏама даьдац кьахьегама хьалаш а коллективе барт а тоабара.

— Из тха территоре тӏа хилар мара кхы тха гӏулакх доагӏаш яц, — аьлар парте Сунженски райкома промышлении отдела заведующи волча В. В. Чекунова. Филиала балхага хьажа езар а жоп дала дезар а Грозненски швейно-производственни объединения я. Хӏаьта М. А. Костоев а тхона ховш, тхога хаьтта цига балха а вахавац.

Цо дувцар хьаллоацаш дар парте райкома хьалхарча секретара Б. К. Чагаева аьннар а:

— М. А. Костоев райнома болхлошта бӏарга а вайнавац. Оаха могаваь вахавац из цига.

Цу филиале болх беча наках дувцача хана хет бувцараш Сунженски районера а боацаш кхьчахьара болаш санна. Тамаш йола уйла!

Шоай подразделенега ца хьажарах, цхьаккха а хӏама шоашта гунахьа доацаш санна из йитарах, бехк тӏаьца ловш бац объединене кулгалхой а.

— Мужечарча филиале начальникалла вахийта Костоевa кандидатура кериараш а из тхона могаьраш а Сунженски райисполкомен Мужечара юрта Совета я.— йоах объединене Генеральни директора В. И. Ильинова.

Из иштта хила. Укхаза цхьаькха хаттар отт: коллективана шоаш кулгалде хьожавеш вола саг малав ха. Цунна фу карагӏаргда тахка декхарийла бацар-хьогӏ объединене кулгалхой? Хьожавнча тахка мегаций цо иштта болх бу, коллектива фу эш? Хӏаьта шийн-в дукха ца шиь.

Шо цу хьалха Ӏаьржагӏа доагӏача кхуо Ӏодаьккхал Эсах тилла тӏий. Цу хана деяз машинаш дӏатӏехьъялац филиал йолча оагӏорахьа. Городера хьакхуха бийдал а кийча продукци а кулг-нара е вордаца хил деха-сеха яха езаш хул. Укхаза тӏий тулларгда, аьнна кхо шу хьалха 10 эзар сом ахча дӏаденнад моттигерча Орджоникидзе цӏерагӏча колхоза. Цох фу хиннад, из мага тулаьргдолаш да хьажа, де дезар де вӏаштӏехьдаьннадац е объединена а е района а кулгалхой.

Йоагӏаш е ца йоагӏаш я юе автобус. Соахка 65 дийнахьа хиннац. Укх шера а кхы дикагӏа лелац. Хӏаьта из ца хилча болх бе йиш йолаш филиал а яц. Из эш балха нах кхуьла а Грознера бийдал хьая а. Хьажа мегаций цу гӏулакхага а?

Мужечара филиал укхаза балача наха чӏоагӏа эшаш я. Шин сменагӏа по болх бой а. Эшачунга хьежача, тоъаргья балха моттигаш. Дукха кхалнах ба Мужече. Галашка, Оалкамa де хӏама а доацаш цӏагӏа багӏаш. Уж производствана юкъеззача пайда хургба пачхьалкхена а наха шоашта а.

Эттара хьалха де дезар да болх вӏаштӏехьбаккха а коллектива барт тоабе а хоргдола саг укхаза кулгалде хьожавелга. Тоаде деза кьахьегама хьалаш, наха кхетам лулга.

Моттигера партийни а советски а органаш, Грозненски швейно-производственни объединене кулгалхой цхьана оарцагӏ ца баьча хургдолаш хӏама дац из.

М-Б. ЦИЦКИЕВ,
тха спецкорр.

Оаха яздаьчун лерагӀа

«ГОРОДА АВТОБУС ЭШ»

1984 шера 16 февраль газета тӏа араьлар «Города автобус эш» яха корреспонденци. Цу тӏа дувцар город Малгобена хӏанз а городе гӏолла автобус лелаш ца хиларах. Города юкъен цун малибузехьарча дакъа тӏеи я хӏара дийнахьа наьха гӏулакхаш хулаш йола пачхьалкхен учрежденеш — больница, паспортни стол, военкомат, домоуправлени, сберкасса, кхьяраш. Цудухьа, белгалдоаккхар материале автора, чӏоагӏа нийтаъяла да йистошка бахача наха цига хьаахи, городе лелаш автобус ца хилар бахьан долаш.

Цу хьаьъехьа редакцега жоп дайтад Малгобенски горисполкома председатела заместитела Л. Меркоевас. Цо хоам бу: «Хӏанз городе хьаль йоалаш латт автобусаш хьатӏаухаргйолаш дӏаоттаь доаттаергйолеш найдаш. Хӏаьта горнаволокое декхарийла баьб автотранспортни предприяте кулгалхой укх шера шолагӏча квартала городе гӏолла автобусаш маршрут хьаелла».

Письмо кепатеха деце а

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДӀАДАЬХАД

[illegible]

ГӀАЛАТ ТОАДАЬД

— Шучинск яхача городе бахача сай гаргарча наха декарагӏа ах, цар цӏерагӏа хьаяздаьдар «Сердало» яха газет. Цхьабакъда, квитанци соне хьаденначаул тӏехьагӏа почта болхлоша сога хайтар, газета Шучински дӏакхуьйтаргдоацага, из сага, аз болх бече хьатергдолга, — яздьдар шо редакце дайтача письмо тӏа Назрановски района П. Арменова цӏерагӏа «Электроинструмент» завода инженер - технолога Ж. Льянова.

Редакце [illegible]

[illegible] республикански агентство. Цу хьаьъехьа тхога жоп дайтад «Союзпечать» республикански агентство начальника Г. Кривоноса. Цо хоам бу: «№ 310 а йолаш 1983 шера 28 июле арадаьннача 1984 шера газеташта журналашта подписка эша хьаьъехьарча СССР буззама министерстве приказага хьежжа, автономни республикашка хьаний меттала арайоахача периодически изданешта индивидуальни подписка яйта мегарча оррага [illegible]».

Ж. Льянова город Назрана адресагӏа «Сердало» [illegible] дӏахьахьадь а, цо болх беча [illegible] хиннад. Хӏанз из гӏалат тоадаь. 1984 шера 20-ча февраль денга «Сердало» газет дӏакхуьйт Шучинск яхача городе № 157 чу йолча Севастопольски урамагӏа вехача М. Хаухановa цӏерагӏа.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

1985 шу хьатӏакхоачаш 40 эзар совгӏа тайп-тайпара автоматически устройстве хургья ГДР предприятешка. Республике шерра балха юкъеоаллаш я промышленни роботаш манипулятореш.

СУРТА ТӀА: Карл-Маркс-Штадтерча Ф. Бекерта цӏерагӏча комбината станокашъеча цеха республика а СЭВ членаш долча мехкий а заводий вай хаара оборудовани лоаттадара заказаш кхоачашдеш йолча Карл-Маркс-Штадтерча Ф. Гекерта цӏерагӏча комбината станокашъеча цехе. Укхаза эттара хьалха балха юкъеоаллаьй хьаш йола детала дӏа-хьа кхухьаргa, стала де дӏаухттаалга, тайпанха программи доаладеш йолча кхьь станока гӏулакх дергдола мобильни робот. Из «механически гӏовча» вӏешагӏтехий дайшана производства улаех.

АДН—ТАСС сурт.

Дика ховш да, эттара квалифицировании болча болхлочул вогӏа ца еш тайп-тайпара производственни операцеш кхоачашъюлуш хӏанзара промышленни роботаш йолга. Цхьабакъда, цхьан японски фирма конструктораш кхы а хьинагӏа бехаб: цар хьальй лелаш дола электрически инструмент лекхаш йола робот (сурта тӏа). Тамашийнача машина «хьаь чу» ехка а шараш хӏанз укх сахьата цхьабесса а бешха-хоза мукъам боацаш а я, вешта аьл кхы тедха хӏама а дац, хӏанз геттара къовна вай электронни музыкант. Из арехийцача фирма инженераша хетачох гаьна дац эттара чоалхамегӏа йола классически произведенеш а лекхалургйола роботехь-музыкантех латта бӏарча оркестр хьае йиш хургйола да.

Джиан пресс — ТАСС.

Капитала дунен тӏа

НАЬХА БОЛХ БЕ БЕЗАМ БА

— Тха деррига а хьалха хиннача тайпара да. Завод къайла я, наха бе болх бац, болх хулийтаргйа аьнна ха хьохте тӏехьъяьнна йодлапехьа, — иштта маьлхаро доладаш чакхдаьлар оаха Гранд-Валле мэраца, Жан-Клод Котэца телефонаца даь къамьал.

Аз хоахета техащар Канада малхбоаленгахьарча дакъа тӏарча цу йоккха йоацача городоие телефон. Тӏехьарча ханнаца, хетаргахьа, Гаспе яхача ах гӏайрен довзонел арахьарча палах сага хеза а хургдий-хьогӏ цу городилгах а цу чу вахача 1600 сагах а дола хӏама. Хӏама эргаш яц из Святой Лаврентия яхача додача хи йисте ядача кхьча городашца нийсйича. Амма, цига баха нах итта хьал да йиш йоацача кхалчача, шийх ца дийцача ца доалача даькхар цо мехка непайоалув, радио, телевидени. Кьахьега могаргдолаш волча хӏара пхе маӏача сагахи кхалсагахи вьъ бе болх боацаш ва цига. Духхьал цаӏ мара ца хиннa пачхьалкхен кьуна херх хьоахха предприятий дӏакьайлай цхьа шуи ах шуи хьалхи. Ӏаьдало дош деннадар керда оборудовани а оттаь ца кхахьаелле. Дени дош дийденнад. Доржал, дегдоахилта йоацаш бисар, тоъа са ца хилар — деррига а кхы чу ца иъувлалуш арадаьлар. Кьеча наха телача маснача пособех дӏкхо боахалац городе баха нах. Хӏаьта цигара дӏа а баха баха кхы моттиг а яц: дикагӏа дац доалакохкара хьал а.

Масала, Гранд - Валлена къулбехьарча оагӏорахьа улача Матан яхача чиъаьрий дувцараш бахача йоккхача поселке бахача наха, шоашкарча халача хьала Ӏаьдале тӏерашк тӏеноа лаьрхӏа, № 123 йолча тӏонаькъан ароанице правительства учрежденеш чуйолча зданенеи блокировани яьр соахка бӏаьсти.

Хӏаьта Матапедиа яхача атагӏана тӏарча ховача гуна тӏа улача Амки яхача городе бахача наха берригенца, къона а кьаьна а иел волчо, кӏс дийнахьа забастовка яьр шин цу хьалха. Вӏаьш болча наха дӏалаьцалр цу хана моттигерча радиостанце здани, блокировали яьр шин тӏонаькъан шоай города кваргалашна гӏолла чакхбоалача машинашаькъа магистралан.

Дукхача наха дагъа а доацаш ева духьалений бахьанаш цалаш дар — бе болх ца хилари кьели. Болх бе безам ба наьха, моцалла а ца боаш. Шоашта баха дикагӏа аьттув бола моттиг лаха гӏерташ шоаш юбаьча городера дӏаух магирхой. Гаспе яхача ах гӏайрен тӏа дакъе а 80 процент хиннаб бе болх боацаш бола нах. Регнона промышленноста керттера дакъа дола целлюлозно - хьалате предприятешка кризис йолаеина дукха ха я, хӏаьта цун чакхе гуш а яц. 1970 шера денз дувц Ӏаьдало йоккха комбинат хьалъергья яхаш, хӏаьта а хӏанзалца деш хӏама дац. Дувца дезаш а дий Гаспе бахача наха уж хебараш кӏоргдагаь хилерах.

Цу деррига балашта тӏакхеташ да лоамаш рудих промышленноста центр йолча Мардочвиль яхача районара цӏеста доаха рудникаш дӏадаха шу чакхдаллалца кхувлаш латташ хилар. Цига шу хьалха 1700 саг вар цига болх беш, хӏанз — 524. Дувцаш да. «Норайда майнз» яхача компане воаь йиса шахташ а дӏакъовл, яхаш.

...Цаьнха а дувцаргда вай дукха ха йоацаш Гранд-Валле хиннача событеех. Бахархой арбаьннабар цу хана улицаш тӏа. Вӏаьш болча гражданаца хӏара денна дӏалуцар № 123 тӏонакъ. Пикетчикашта юкъе дӏаувттар Гаспе кхьча районашкара бе болх боацаш бисе нах. Солидарноста забастовка кхайкайр хьехархоша. Дӏанъайдар школаш. Цар дешархой дӏаэттар пикеташка. Гранд-валлейцаша дӏалийцар провинциальни учрежденей зданеш. Цхьане цӏи техар болх ца беш латтача хьун херх хьехача завода администрацени цӏенох. Города майдан тӏа массанена гуча йоагайр провинце байрах.

Ӏаьдалаша дӏатӏаэзар цига хьайна халъь тоӏарара хьекьча а герзаца дика Ӏалашъяьча а полице лаьрхӏча подразделенех дола керда низаш. Гранд-Валле вӏаьлалар телевизорий экранаш тӏара. Канада парламенте а Квебек яхача провинце кьаман собранеа а аха йолаелар запросаш. Тӏаккха цар тӏа провинце Ӏаьдало кхы ца хуле лесопильни хьеллара лакхача а сихха оарцагӏдергдие аьнна дош делча.

Амма, Гранд-Валле бахархошта дика ховш да цу дешах мела-б. Цулухьа цу хьакъехьа иллоан йоаган ба уж.

Аршак МКЛИКЯН,
ТАСС корр.

Оттава.

Кулгаш тӏа ма [illegible]хуядаде Никарагуана!

МЕХКАРА ХЬАЛ ТОЛХАДЕ, ТӀАККХА ИЗ БОХАБЕ

Агентство печати Новости лоац а я мотаю «Баррикада» яхача газета тӏа араьйна никарагуански журналиста Агустин Кердова комментарий.

Американски администраце викалаша шоаш кьамаьлаш дете хане шоай «кулгаш цӏена» а да, хӏаьта шоаш «агрессорий гӏулакхаш леладеш а бац» яхаш валиленеш еш хилча, тхона, никарагуанцашта, доха безам беце а дагалох дӏадахача шера шоалагӏча сентябре команданте Даниэль Ортега Вӏашагӏкхийттача Кьамий Организаце дьача кьамаьла тӏара дешаш. Цо цига белгалдаьккхар, 1981 шера лаьара бетта кердача американски администраце никарагуански халкъе духьала тӏом хьоабер. США стратегия кьаьхта гуш я: экономически агресси цунна тӏехьара тӏатеха аьрдаттайц хардаьрийн кампани, дунен халкъашта юкъе изоляци е гӏертар. Деррига хьалхагӏа дестабилизаци еш, тӏаккха никарагуански революци хӏалакъел лаьрхӏа да. Команданте Ортега массехк цифр йоалайир: 1979 шера денз 1983 шерага кхаччалца йолча юкъа 717 никарагуанец (маьрша нах, ополчене отрядийн герзашкарча хьинийн тӏемахой) вийнав, 529 — дӏавихьав, 514-нена — човвнаш яьй. Порташ йохаяреи промышленни предприятешка еча диверсешцей даь зенаш кхо миллиарх доллараш тӏех да. Цунна тӏатоха дезе дӏадаха шу чакхдаллалца йолча хана ляча диверсеш да зенаш. Масала, Коринто яхача порта нападени яьча хана йохайир мехкдьатта лоаттаду моттигаш, хӏаьта цо кхы а совдьаккхар США агрессе даь зе.

Хьоахадаза даргдац, Центральни Америкага лаьрхӏа йолча Кӏайча цӏен из политика, цу региона [illegible] кий экономически дегӏаахар дийнадара тӏаерзаль йола, яхаш шерра реклама еш хиина хилар. Амма, дукхьал дунен кризиса Штатий шоай экономика чура гуш йола вӏашдухьаленаши бахьан долаш хиина ца Ӏеш, дукхагӏча даьнье из политике империалистически хьисап долаш хиларегӏа юкхьанца дена кхоачама доалув кӏезига долаш хилар да лаьрхӏар хьинаре кхоачашдулургдолаш йола экономически социальни политика чакхъяьккхе йола США торонаш.

Хьачуухаш йола технологи капиталаши хьежаду региона механизма «Вӏашагӏкхийттача Штатий низага гӏолла массанахьера нашар хьаллапаре» концепцена чу тарлуш долча доаьхьоштa. Хестадеш хиина «юкъе ца гӏертара» способ, цу гӏулакха «доттагӏал долча» режимех пайда ийбар хиина хиннал. Цунна дола тешал да тха тхоай довзаш тӏара событешн Ливане лелаш дола гӏулакхаши.

Цу политика аспекташ — тӏема а экономически а — кьаьстта дика гуш я Израила масалах. Хулаш-хулаш керттерча Центральни Американа герз лоаттадерех цаӏ хилар цу пачхьалкхенах. 1981 шера 1,5 миллиард доллара маьха герз дехкад Израила доазол дехьа, цо лоац мехка ерригача экспортах 40 процент. Цу операцешка «хьамсарагӏа» вола клиент — Сальвадор. 1980 шера Сальвадоре шӏе духхьал герз лоаттадеяга юхадолларах йола решени Кӏайча цӏено тӏаэцнalца йолча хана, цу центральноамерикански мехка герза импорта юкъе Израила лоацаш хинна дакъа 80 процент дар.

Амма, тувладала мегаредац: Израила тха региона деш дар да алхха Вӏашагӏкхийттача Штаташа лерхӏаш дараш чакхдоахилга. США конгрессо довзуя отталаь хилар бахьан долаш, Израила реакционни режимашка герз дохкарех оппозице оагӏорахьарча тӏаьхьенна хӏанара бовлара бола «шоалагӏа никъ» лерхӏ республиканцаша. Администраце политика геттара дика гуш хул, эттара йоккхагӏа йолча нараллени ялх тӏема-промышленни корпорацешка американски капитало лоаца дакъа геттара доккха хилари, хӏаьта цига хьадеш дола герз дукхагӏча даькъе американски лицензех деш хилари теркалдича. Масала, Гондураса лоаттаеча «Кфир» яхача самолеташ тӏа летта двигатель американски я. Американа Израила юкъерча соглашене бокъо лац Израила США хатта а хаьтта мара тӏема технологи «кхоалагӏча оагӏонна» яла. Вешта аьлча, израильски самолеташ Гондурасага йохка йиш яцар, нагахьа санна американски оагӏорахьара цу гӏулакха еш духьале ялара а из хӏама США экономически тӏемех хьаштаьта ца эшара деларе а.

Шийх капиталаш Гватемала промышленноста юкъе ухийт Израила. 1983 шера май бетта денз Альта-Верапас яхача провинце болх беш я «Галил» яха автоматически топаш хьаещ йола завод. Мехка болх бе йоладеннай юхкъанцара напитал 12 миллион доллар а долаш йола «Талиран исраэл электроникс индастри лимитед». Хӏаьта из да Гватемала тӏемий хунтана повстанцашца лоаттабеча кьовсаме гӏо дира шеррача программаца цхьаьла даь хӏама.

Цунца цхьана американски администраце е духхьал ша, е кхычарга гӏолла стимулировани ю Центральни Америке тӏема промышленноста дегӏаахараи герз хьадела схьдарах. Из я массаьара халкъа хьаштаьта духьалара, доал дечa реакционни группировкаи политически тӏемеи уйлашта новкъостал деш йола политика.

[illegible] форда йистошка а тха региона лаьтте а хӏен эта хьа Никарагуа доазол йисте цӏакхха а ца дайнача тайпара дукха тӏема кемаш бӏуй гулбаь а «Оушн венчер» «Биг пайн-2» хӏаш хиннарий хӏанз цар метта дӏаотташ латтача «Биг пайн-3» оалачунна тайпара маневраш чакхъяьккхара эшача цхонагех моллаган дӏадоха Ӏалаьмата дукха хӏама. Хӏаьта уж а США тӏема-промышленни комплекса миллиардаша доархӏамбола сделкаш царна тӏаьха пайдаш.

(АПН).

— Региона хьал чӏоагӏ[illegible] хилар [illegible] салосший контрреволюционни бандий моллагӏа агресси Вӏашагӏкхийттача Штаташкахьара кхла терлуш йола интервенци кхалха [illegible] да Никарагуа халкъа. Цо хьаькхайкаду Аугусто Сезар Сандинос дӏаболабаьча никарагуански халкъа революционни авангардо — кьам мукъадаккхара Сандинистски фронто дӏахоахош болхаш, Никарагуа даргӏезен кхьчарех тийша хӏама доацаш [illegible] дукъа лоаттабеча кьовсамаш [illegible] тешаме хилар.

СУРТА ТӀА: Манагуа эфтарг йолча хана.

Ирвинг Литиан—ТАСС сурт.

Селаад

Довзий шоана кицаш?

Кхетам чу этта дужаш, нийсса оттача дешо хоздеш да, бераш, гІалгІай кицаш. ІалаІметте доккха де кицаша шоашта чулоцу хьекъал. БІаьшеренашкахь кхекьетача хадкъо гулдаьд из. Цу хьекъалах пайда эца йиш а вай моллагІча а моттиге, кхыметтал, школе оаш дешача а.

Хьаьцар вай, масала, «ЗІамига волаш Іомадар — кхерий тІа даь йоазув» ахар. Мишта кхетадо доза цун малІа? ЗІамига война вана хьаьцул кхекхьала лерд, самамий лерд. ХІаьта лерда тІа мара хьалдотта йиш йий цІаІ Бера хана деша ца гІийртар, воккха хилча дешар кхадерзаде миз боацаш вус. Цул совгІа, зІамига волаш Іомадар эттара дикагІа кхетам чу а дер чу а дуж.

ЦІенкха а диццац зІамига волаш Іомадар.

Цу, хІана вай дешкача кица тара да «ЗІаьхах Іомадар пхьарах даьдалаш ахар.

«Моргlинг, моргlинг тІа а дуллам мара хилац хала, яхаш да цхьаькха кица.

Нагахь санна, саг кхекхьега ме тІера вале, дика долчунга кхоач из. КІезиг - кІезига хьаІоь хьаІоь доккха хьекъал. КІезиг-кІезига Іомадеш Іомаду доккха дар. Цудухьа цІакха а йиш яха ма хьоаза, кхехархочо шоашта цІагІа бе аьнна болх дукха бар, ьнна. Цхьоцца декъа кхочаш а деш, бе боза из. Из уйла чІоагІъю «Хаьр дар ьыле хІамах бІу ма ньелаба, этта дар ьыле тесса ма дита» яхача кицо а.

«ІуйрІйна хугчи лела тІехье ме кхуйла вайь» — оалаш хоннад вай даьша. Из шоаьх алийта безам беце, масса долча хІаманна дика лостам беш хила деза шо, бераш. Цхьабараш ме хулий, Іуйрийна самабаьча, тІера Іоьлкхе коч мичаьба кхессай, хачи мичаьба йилэлай дага ца доагІаш. Цар дукха ке йоахх дерригачча цІагІа гІолле шоай хІамаш ледаш. Эттара тІехьа а хачи буфета кІалар каралайоагІаш хул, носкаш — аздача истоле тІера, портфель — наІара тІехьашкара. Цу тайпара кІаьнкаш йлигаш каст-каста школе тІехьа бул. ІуйрІйна матте вале хьувзе безаргвац, нагахь санна Іодучача хане барзиьеш хоза цІен а да. нийс а да гІанда тІа Іодозиа. Портфель а гІанда юкхе Іоттее, вйаш мел дола кинижкаш тетрадаш Іочу а доха.

ТІаккха, ІуйрІйна гІеттача, деррига а кийча хургда.

ХІаьта, «Хьайта дулур наха га де ма аьа» яха кица хьена доагІаш да хай шоана? Мекъа болчарна доагІаш да. Масала, алгебрат дола задача де цай безам а боацаш, ноккъостагара хьетІаьзде гІертачуна. Е бІаьсти ерригs класс геьнаш дІайогІа еравьлча, корта лазьбьнна са аьле, цІаводачуна. Цу моргашта цхьаьнха а хІаманна шоаш декхарийла тетац. Из во оамал ходдаль дІаккха ва цийа Йоалачо. Кхьчарна а ноккъостал де деза из во оамал дІаякха. Мекъал тоа иц цхьанега а: зІамигчунга а воккхачунга а.

Мекъал санна гоама я наха сонтал а. «Хьаьььах довзий ва ьыла сонта ма вала, майра ва ьыле кура ма вала» — йоах кицо. Хьехархочо кхоза-анзза хоставача, цхьаьолчо кет ше массарел тІех ва. «Лехкера» ІотІакъежа волову из классерча бераштa. Хоставерех донкхал де йиш иц. Кхы а дикагІа хила декхарийла ва хоставар. Оалаш ме дий кицо: «Дика кІант — гІала, во кІант — баІа».

Халкъа хьекъал да кицаш гулдар. Цудухьа, теркам тІеболхийташ деша деза кицаш. Іомаде деза. Шоашта хоза дола гІалгІай кицаш тІа а дотка, кхехаташ язде тхога, бераш. Оаха массанена а дІадоьзайтаргда уж.

Хьаьлм Дала.

МАМАКАЕВ Эдуард

СИЙ ДОЛА ДЕШАШ

ХІана дац
Цу дешай маьхе:
«Ленин», «Москва»,
«Кремль», «Даьхе».
Безам хетам
Язду аз:
«Мамар»,
«ДеттагІаз»,
«Нана».

Хьалха отташ
Даьхха алах,
Язду царех
ХІаралар.
Шоаншта чулаац
Цу дешашка
Вайна хьаьсарвар
Мел дар.

Царна тикха
Массе хилд
Цхьаьнха дош
Язду аз: «Нана».
Даьхха алах
Оттош хьаьхха
Язду аз
Из сийрда дош...
Сагала гІолла
Из лилей а,
Малх ме хурга
Сагала тІехь!

✦

ХАГЕРМАНОВ Даша

ГІажаша дай новкъостал

Фу хинад-теш вай
Салман,
МалагІа ба кхаьчар бола?
Удам-удам новгІаш ва ю,
ЦІагІа детташ ва:
«Оари дала!».

Цунна тІехьара ва йоалаш
ЗеІаньха хьо гІаж
йоагІа,
Цуз шоттари дукхаш
цхьаьса,
КІаьнка кордаш
етташ тІеогІа.

«Сендухь кІанкар хьо цу
Іаш чу. —
Йоах цар, — хьадайта
боашхаш кхарел?
Сендухь хьайдар,
колд хьалхьевш,
Барчаьо бІехдеш
хьайиш тІера?

Дукха лийнанай тхо
дувее чу,
Дукха дайнах уж
дувеш чу.
Баьнда, хьо корг,
кІадиваьлахкар,
Вайна ва ваи тхана
хІаьнхий».

Водда-ведда кІаьхи чуверa,
Коч Іоьлакхар шийна
тІера.
ТІаккийта хьайлар сан,
Чара, хий чудоли ахаба...

НІатгІа кулгаш
дуллаш-дуллаш,
Юхь а фоар а
цІанаш-цІанаш,
Дуккъ-дукха ваьлаву
Салман —
МІадах муткьамьлар
Салман.

Коч а ва йоттар
Салманa —
Нана бІаранакех,
цхьаьнали:
Щенаьхиа
из воаргвоацаш,
Хоакхиа из
воаргвоацаш...
Дош деннад ао,
кьонагвун деш —
Кхи дахьдакха
дийирхкахий!

Пастa хьанна йоагІа?

Хьамсаре бераш! Шоана девадоагІаш кург ма дий: февраль бетта арадаьннача «Селаад» оагІон тІа напечатанар оаха Осмиев Хьамзата кхьаь «Паста» яха стихотворени.

Стихотворене тІа вуцар Руслан, Беслан, Аслан яха кхо кІаьнк. Руслана паста генарг лаьттая делла хиннад. Беслана хий дийттад. Аслане оасар даьд. Иштта хьалхальй цар паста. ХІаьта паста кхаьча аьлча, кьовсам баьнннаб кІаьнкашта юкъе: паста хьанна йоагІа, малав из во боккъо йоалаш вар, аьнна. Из кеттар даьдар оаха шуга, бераш.

Тхога даьхкача кехаташ тІа оаш язду, бераш, цу хьакхьакьа шоашта хетар.

Масала, ворхІлагІча классе деша вагІача Цороев Аслана язду: «Стихотворена тІа бувцача кІаьнках цаІ — са цІерцо ва. Цудухьа цунгахьа да са дог. Паста оасар даьчов кхача езаш санна хет сона. ХІаьта оасар даьр Аслан ва...»

КІезига - дукха уйла а яь, Цороев Аслана тІатехад, шена бегиита тІатох аьнна бекаe а даьккха: «Из а Аслан ва. Са а Аслан ва. Тхона шиннена а йоагІа из паста. Тха паста сага дІа ма лелаш!»

Паста ва сое чІоагІа безам отторек дий а хац, цхьабаьида, Цороев Аслан виццанна письмо бетта тІа ций цІагІара адрес язде.

Цороев Аслан шийна хетачох бекъ ва а бекъ вац яхача кеттара жоп долийтаргда вай Сурхотіа ахкіа йолча, ИнгушагІча класса дешархочунга Точиева ПаьтІаматага. Цо язду:

«Хьамсаре редакци! Из паста екъе еза цар ккьаьнна! Руслана а, Беслана а, Аслана а нийсса доакъош кхача деза пастах. ХІана аьча, цар кхаьнна а кхьаьйигад паста хьалкхеаца.

Точиева ПаьтІамата бакъахье жоп деннад тха хеттара. Стихотворени кхьаьча поэта Осмиев Хьамзата ше а йоах:

«...Из паста
Довкъош даьле аьха ваа,
Е кхаьнта а чам а боешхаш
Цхьан Іохайша яа
йоагІа...»

Укх бІаьсти дІа а бийна, шовш хьал а кхоь мерза пастош вар лов тхона ПаьтІаматэ а Аслана а, дерригача бераша, а.

ТІема сийлен музей

Дукхаеза шоай тІема сийлен музей № 12 йолча Грознерча школа дешархоша. Дерриге бераш хІана дац аьнна да музея балха юкъе дакъа лоацаш. ХІаьта, йиьлагІча класса дешархошта лаьрхІе хІара шера доккха цІей хул — уж дІанййбу цІеча лертахкархой мутІарашка. Укх шера а хилар цу тайпара цІей. Керда хьанйццача пІеча лертахкархоша дув бІар Даьхе дукхаеза, Ленина гІулакха мутІакха хила, даьй тІемен кхьекьеганеи традицеш дІалохьо. Уж дика оамалаш хьалкхею кІаьнкийи йиІагийи дегашка тІема сийлен музейа а.

Музея кулгалхочо Гольдман Елизавета Михайловна [illegible]

— Цахадаш кхахьегаш я тха музея хІама таххара группа. ТІема шерашка тхоай школа йистеьнхахча выпускникех материалаш лехаш да тхо хІанз. Коталон 40 шу дузача деношка парца вІашагІккетар дІадахьа уйла я тха. Таххара группана кулгалдеш я Никурчаева Марина.

Дог тохалу берий гаьнарча, 41-гІча шерара даьхха салтий каьхаташ дешача хана. ІажагІдения, кхьсаьла наьхаташ... Григорянц Валерий турпала веннав МагІалбина [illegible]. Абрамов Эрико ший са Іодадад Днепр яхь хий фашисташара хьадовкхаш.

Дукха ха йоацаш музее ера тІем тІара цІа ца воагІаш висача Старожевa Александра [illegible]. Шийна эттара хьамсарагІа дола хІама делар ло музеяна — ший вийи фотографи...

Пионерский дружинон комсомольски организацеи лаьрхІад школа юе памятник догІо. ТІем тІара цІа ца баьнхача школа выпускникашта хеталь хургда из. Памятник догІара эцаш доле ахча бераша шоаш гулду: тиша аьшки каьхати гулдеш, аьхки совхоза кхашна болх беш, субботникашка кхьахьегаш. Музее бераша шоай кулгаша кийчъь тайп-тайпара стендаш я: «Юххьандара». «Кавказ бахьан лаьтта тІом». «308-гІча мотострелкови полка историяца». «Сийдахь-доккхача гІуланка 1418 ди», иштта кхы дІахо а.

Ди массаза дола дукхагІа хул музея материалаш. Советски Союза дукхача городашкара, юрташкара наьхаташ ух укхаза.

ЦІеча лертахкархоша цахаддаш бувзае лоттабу Даймехна тІема ветеранашца, гучабоах Даьхе бахьан шоай синош кхо ца деш лийта хьалхагІа шоашта боваш ца хинна, вах.

Н. ВАСЕНИНА.

РЕДАКЦЕГАРА:

Бераш! Язде тхога шоай школерча тІема - сийлен музеех, цига гулъьна материалех. Сийлахь - боккхача Даймехка тІом тІа эьшахча Коталон 40 шу дузара иовьадолаш оаьош беча бенах.

Тха адрес: Грозный, «Сердало», берий оагІув «Селаад».

ЛОМИ ЦОГАЛИ

Фаьлг

Ворда кІаьдися дала доаллача цогала тІакхьачад лом.

— Айя, хьона фу даьд?

— Моцалла дала доалл.

— Долле сова тІехьа, аз дузоргда хьо.

Цогал тІехьа а даьнкха, аьхке дахад лом. Сарьч хи тІа ухача кІийлленна дийшад уж. ДоагІа сарьч гаьннара хезача, хьаьттад ломо цогалага:

— Мос гІеттайий са?

— ГІеттай.

ТІаккха сарьча тага кхы а гаргагІа хезача, хьаьттад ломо:

— Цlогах шод хиннбий са?

— Хиннаб.

Сарьч гучадаьлча, ломо кхозлагІа хьаьттад:

— ВІаргашка цІий кхехкадий сона?

— Кхехкад, кхехкад! — аьннад кхераденнача цогало. ТІаккха тоссаденнача ломо толашагІа бола сай божа а бань, бийнаб. Дика дизад цу дийнахьа цогал.

Иштта ломаца лелаш дерста курадаьннача цогало аьннад ломага:

— Со хьоца кхы ледаргдац, со се а да сайна эшар лаха карагІдаргдолаш. Со къаста доал хьогІ.

— Вакъахьа да, хІаьта,— аьнна ломо жоп а денна, къаьстад уж.

ХьунагІа шийх кхийттача пхьагилгага аьннад цогало:

— Йолле, пхьагилг, сона, аз кхоабаргьа хьо.

Пхьагилг раьза а хинна, аьхке дахад уж. КІийленна дагІача акхарна доагІа сарьч хезача.

— Мос гІеттайий са? — хьаьттад цогало.

— ГІетташ, — аьннад пхьагало.

— ГІеттай ала.

ТІаккха хьаьттад:

— Цlогах шод хиннабий са?

— Хиннабац.

— Хиннаб ала ма цаций хьона, ва шагІа еттар!

— Хиннаб.

Сарьч гучадаьлча, гІетта а гІетта хьаьттад цогало:

— БІаргашка цІий кхехкадий сона?

— Кхехкад, — аьннад пхьагало, цогал раьза хургдолча тайпара.

Пхьагилго из оалашие а сайна тІатоссаденнад цогал. Вокхо нур теха дІаккхессад, петарашта юкъе чудохийташ.

Цигара кхы хьал а гІеттадац кура даьнна цогал.

РЕСПУБЛИКА ЭКРАНАШ ТІА

«СКАЗКА СТРАНСТВИЙ»

ХьатІадоагІача кІиранагІа республика экранаш тІа араларгда советски, чехословацки, румынски кинематографисташа цхьана даьнкха «Сказка странствий» яха керда кинокартина. Цунга хьежаш ба дукха бола зрителаш.

На картина даьккхар ва советски кино цІи хеза вола мастер, ленински комсомола преме лауреат Александр Митта. Цун дукхагІа дола балхаш кино дезараша Іахьмате раьза болаш тІанийлаьд. Цуьах хоа режиссеро ше ала меа гІертар вай дегашка дукхаш долга. Эттара хьалха А. Салтыковаца цхьана цо оттадаьча «Са доттагІа, Колька» яхача картина а бокъха теркам тІаззар. Из дар тІьо шу согІа хьалха. Цу хана деза ше мел доаккхача фильме кхелетарех, царна правствени кхетам баларех дувцаш хьавоагІа режиссер. ЩІенхашта а теркам тІазаш а теха я из. Цу тайпарчарех да цун фильмаш: «Гургал бетт, кий хьаелла», «Лева, са седкъа», иштта кхыдараш.

ХІара ший фильме керда цІакхха [illegible] А. Митта. Цун картинай тематика а жанраш а тайп-тайпара я: укхаза я лирически драма, романтически комедии мюзиклы, мелодрама а кинороман а. Лоацца аьлча, цу режиссера фильмай юкъара дар наха кино дезаделийталга, сакхетам болаш леладелга да.

А. Миттас цкъа ше ала а аьлар,—ший дерригa фильмаш кІезиг-дукха хиина а фаьлгаш да,—аьнна.

ХІаьта хІанз цо кинодраматургаша Ю. Дунскийцеи В. Фридцеи цхьана кхалетараштa а бокхиййбарашта а лаьрхІа ма барра фаьлг хІахкеллаб.

Экрана тІа вайна гургда юкъерча бІаьшеревашкарча фаьлгашта тара бола фаьлг. Бакъда, таханарча заман хІамаш кІезиг-дукха хиина а дувцар да хилача хІаман тІехьа а санна водар деча а талант вакъайоалаш хиларах, ше йоаллаш вола саг ирзе хиланта а цунга сагото кхоачае а тарлу цо. Цул совгІа, картинас дувц доттагІалах, безамах, тешамах, цхьайолча хана моалагІча талантал чІоагІагІа уж сага эшаш хулаш хиларах.

«Фаьлг» яха дош цу картина чулоацама дукхьал чудена Іац цу дешо къоасташ картина жанр. Цу картинас фаьлга тІа доагІаш ма хиллара цхьана гойт унзарен беламен хІамаш. КІезига тамашийна хІамаш гургдац зрителашта. Масала, хьайлаза дІаделла доала наьха рузкъа хьалохаш волча кІаьнкаца, боккха цІера ала белара арабетташ. букъа тІа бІарчча юрт миссел алмаш дагІаш болча сармакаца, [illegible] йолчен кхалсагаца вІашагІ-кхетаргба зрителаш. Теша чІоагІа хало йолаш йола дукхьаленаш зилаю фильма турпалаша.

Цу картина кертера роалаш ловзар театран кино цІи хезача артисташа А. Мироновеи Т. Аксютаси.

«ТІОЙ ДОЛА [illegible]»

Из керда кинолента вайна гойтаргда рижски кинематографисташ. Фильм хьакхеллад кинематографе ирзе кхед йолча советски латышски литература классика Вилис Лациса романа мотивагІа. Керттерча турпала оамал компромиссаш йоалаш чІоагІен хилар массе а хана наьха теркам тІазаш дола гІулакх да, хІаьта роженен фильмай ира социальни проблематика торо ду таханара Латви буржуазия республика хиннача ханашта мел гаьна яьнна бІаргаго.

Картина даьккхар ва цІи хеза вола латышски режиссер Роланд Калнинып.

Фильма керттера роль ловзаю Я. Райниса цІерагІча Патчахьалкхен академически Художествени театра актера Андрей Жагарса. Роберт Лиепия роль кино вегара хьалха цо бaь боккха болх ба.

«ГІАР-ТАТА ЦА А ДЕШ, МАЙОР КАРДОШ»

Венгерски кинематографистий из керда фильм ца дезалуш атта саг вусаргвац, хІана аьлча, геттара кІезига хургба детективно - приключенчески жанрагІа дола фильмаш ца дезараш. Детектива дукхагІдолча даьнъе деррига а долалу телефона звонона тІара. Из санна звонок ух фильме а хургба. Из хинначул тІехьагІа дІадолалургда вахаре. хила тарлуш а ца тарлуш а мел дола турпалаша леладеш дола хІамаш. ХІанз дувцаш дола Балатона юкерча моттигашка курортни сезонагІа хиннача цу сакъердалуча детективни исторе юкъ дІайолленний ювзатиьа цу хьалха [illegible]

ТІом чакхбоалача хана Венгрера безача мехкий королевски хІамаш арадах езаш хиннай фашистски самолет, хІаьта из Балатона тІаккхоачадше а йохальй. ХІаьта сокровищаш самолетах юхейисача оатхалашца цхьана Іам чу яхай, хІанззалца цу чу а хиний.

ЦІаьхха венгерски цхьан газета тІа арадаьлар Іаха бухера уж хьалйоахаш балхаш деш да, аьнна. Іалаьмате боккха къовсаш болабелар областной милице следователa майора Кардоша Западерча гангстерашца кулгалдеча хІамаш лечкъаеча бакдаьнен юкъе.

Цунах лаьца дувцаш да фильм. Иштван Буйтора сценарегІа фильм даьнкхар режиссер Шандор Сеньи ва.

В. КОВАЛЕВА,
Нохч-ГІалгІай Госкино йоккхагІйола редактор.

ФЕ ХИЛА

НаькъагІа лелара оттаь правилаш телхаар бахьан дола 1983 шера республика наькъашка транспортаца дувзаденна 312 хатар хиннад. 69 саг ве а вуш, 363 сага човнаш а еш.

НаькъагІа лелара правилашка диллача, нах бахача моттигашка сахьата 60 километрал сихагІа лела йиш яц транспортни средство.

Мегийташ йола из сухал а наькъага, хаоттама хьалашка, наькъ йисте нах дукха-кІезига хиларга хьежжа бийсъеш хила еза.

Бакъдар аьлча, водитело ше, алхха ше харжа еаш йола сухал еррал хилча бакъахьа я аьнна цунна могаеш хьехам бала чІоагІа хила да. Нагахь санна, водитело наькъ тІа аварн йича, из хьехам шийна ца бенна саг бехке ве бахьан хургдаш цунна, тІакха эттара хьалха из ше хургва бехке.

Старопромысловски районa 36 участкe 1572 автоколонна доалахьарча автобуса водителa Вашик Чаргиина автобус сов сихьарах из юханьоавла ца а могаш, наькъ тІара гІоел а хаьнна тІанІалтІахкессай из. ЧуваьгІача шиа пассажира човнаш яьй.

Байса баьдъеннача хана наькъ тІа хила тарлуча хатарах лорвалар дукха шортигагІа ваха веза водитель машинаца. Иштта моттиг нийсьелча теркалде деза дисциплина йоаца дукхьала боагІа пхьйбола водителаш светофор гаргарча сердал тІа ца а йоаккхаш, лампаш геттара сийрдаьхе боагІаш хулга а тІаккха ІотІаьора водитель наькъ тІара хІама бІарга ца гуш кусалга а.

ДІадахача кІиранагІа НГІАССР наькъашка 9 автоварий хиъ, 2 саг ве а вуш, 6 сага човнаш а еш.

НГІАССР МВД ГАИ.

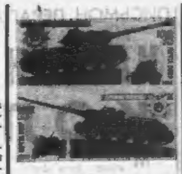

Керда маркаш

КОТАЛОН ГЕРЗ

Сийлахь-боккха Даймехка тІом лаьттача ханарча советски бронетанкови техникана хеталь «Коталон герз» яха кердача маркай сери арайний. Цу юкъе йоагІа цхьалцане 10 ненг мих бола йола наькъ художествени [illegible]

Сери хьаєлла Т-34 яха, цу хана дикагІа лоархІаш хиннача [illegible] тІайолча марка. ТІом болча хана из танк цахаддаш эргайоахаш товоц хьаєлай, хІаьта тІом [illegible] моттигашка йоккхагІа йолча танкел тІехьашка а ьнна из.

ШоллагІа йолча зеика тІа 1940-ча шера хьее йолаль хиина КВ яха советски еза танк я. 1942-гІа шу чакхдалаьца хиннача чІоагІагІа йолча танкех цаІ яр из.

1943-ча шера аралар 2000—2500 метр гаьнара моастагІчун моллагІа танк йохаеш йола ИС-2 яхе еза танк. Серенарча цхьан марка тІа хьагойташ я из.

Сийлахь-боккха Даймехка тІом кхьекхаьчача хана советски танкисташка керда герз кхаьчар. Уж яр самоходно - артиллерийски установкаш. Керда арайьнача маркаш тІа гойташ я уж. Из ерригa сери кийчъьар художник Г. Комлев ва.

[illegible]

САЛОІАЧА ДЕНОШКА

31 МАРТ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00. «Унахцlено» яхача группа занити. 10.00. Болх беш я ловзоргий автоматаш. 11.00. Болх беш я «Фаьлгийн приключенейи дунен тІа» яха киноклуб. 14.00. Болх беш я «ВІашагІкхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 14.00. «Коталон 40 шу дузара хетаю» яхача книжкий выставка юккера беседа. 15.00. «Дукха дешачоа — дукха хов» яха утренник. Республика издарконица вІашагІкхетар. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

«Красный молот» [illegible] культура ЦІа. 13.00. Болх беш я Іалам лорадара университет, «Садоводство» яха факультет. «Сомий гаьнаш дІатІа-хьатІа йоагІара хьисапаш» яха тема. 17.00. «Дунен музыкен» яха лакхарча классашкарча дешархошта хеталь тематически сайре. 19.00. Болх беш я «Фонограф» яха дискоклуб.

1 АПРЕЛЬ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Болх беш я ловзоргий автоматаш. 11.00. Болх беш я «Фаьлгийн приключенейи дунен тІа» яха киноклуб. 11.00. Болх беш я библиотека читальни зал. 19.00. Болх беш я «ВІашагІкхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. 18.00. Кагирхой салаІара сайре. Болх беш я «Прометей» яха дискоклуб.

Химикий культура Дворец. 10.30. Болх беш я «Ховлийдовзалий» яха музыкальни шкатулка. 11.00. Болх беш да «Нийсархо» яха кинотеатр, «Школе бода са никъ» яха утренник. 14.00. Волейболах йола спортивни яхьаш. 18.00. «Къулбаседа-Кавказ» яха кинообозрени.

«Красный молот» [illegible] культура ЦІа. 12.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

31 МАРТ
II ПРОГРАММА

14.00 — «Нохч - ГІалгІайчен кинора».
14.10 — «Следователь». Документальни фильм.
14.30 — «Закон. Бокъо. Моралъ» (гІалгІай меттала).
14.55 — Киножурнал.
15.05 — «Литинетика цхьайтлагІа шу дуьнагІа».
15.35 — Социалистически яхье меттало хьакхьачарна хетадаь концерт (нохчий меттала).

2 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

15.30 — Б. Юнгер. «Улыбнись, малыш» яха Саратовски областной танцевальни театра спектакль.
16.20 — Мультфильм.
16.30 — «Кхерам боцаш ловзара тІехьа».
16.45 — «Сий а хоастам а къахьегарга хьажош» (гІалгІай меттала).
17.20 — «Нохч-ГІалгІайчен [illegible]».
17.40 — Фильм.
17.45 — КПСС ЦК проект [illegible] «Хьинаре яха кийчъаран» (нохчий меттала).

РАДИО

31 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.35 — Передачий программа (гІалгІай меттала).
8.35 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — «СалаІара минуташ» (гІалгІай меттала).
10.35 — Реклама (эрсий меттала).
11.00 — «Къона» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
11.30 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» (эрсий меттала).
12.40 — Сийлахь - боккхача Коталон 40 шу дузарга! «Лаьтта тІара вахар дукха». У. Мадагова дувцар (нохчий меттала).
13.00 — «Сага цІии» (эрсий меттала).
15.15 — Концерт (эрсий меттала).
16.00 — «Музыкальни почта» (гІалгІай меттала).
18.00 — Концерт (гІалгІай меттала).

УКВ

17.00 — М. Лермонтов. «Княжна Мери». 1-ра дакъа. Радиоспектакль.
17.40 — Нохч-ГІалгІай илланчаш эшарash.
18.03 — «СалаІара минуташ». Литературни передача.
18.32 — Концерт-миниатюр.

1 АПРЕЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачий программа (нохчий меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.25 — «Шоана хоза хета эшараш» (эрсий меттала).
11.20 — «Геологa венка летаьъ концерт» (эрсий меттала).
15.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «Иллеца деттагІа денчарна» яха концерт (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Сантьерданнача тахгІа тІа». Литературни передача.
17.15 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт.
17.30 — Инструментальни музыка.
18.00 — «ХХ-ча бІаьшеран ритмаш».
18.45 — Джазови композиция.

2 АПРЕЛЬ

6.40 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала).
6.50 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.18 — Передачий программа (нохчий меттала).
8.21 — Іуйранара концерт (нохчий меттала).
9.15 — «Бригадин подряд гІишлошъеча» (нохчий меттала).
9.30 — І. Шахбулатов. «Фортепьянона йола берий альбом» (нохчий меттала).
9.45 — Воинскийчарна берех лаьцаІ «Хана нох бе Іешвар» (нохчий меттала).
15.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Микрофона хьалхашка ба Нохч-ГІалгІай радиоин телевиденен инструментальни ансамблан солисташ (гІалгІай меттала).
18.25 — А. Ведзиев. «Дайна тума». Юмористически дувцар (гІалгІай меттала).
18.40 — «Закон, коллектив, саг» яха радиожурнал (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.20 — Реклама.
19.30 — «Кагирхой вахар» яха радиожурнал (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — И. Павлов. «Ятаган». Радиокомпозици.
17.57 — «Некрасова поэмера дешнаш цІанкха а лоргдоацарна».
18.15 — Ахках дола иллеш.
18.26 — Художественни самодеятельноста коллективай концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; [illegible] — 2-85-07; [illegible] секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностей транспортех — 2-65-01; [illegible] болхаш — 2-47-84; культура — 2-84-75; кехатий — 2-85-64; [illegible] — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-84-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадува шинарен, ерен, пхоаттен деношка

СФ00069. «Грозненский рабочий» издательстви типографи. Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1353.